

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Μυλλέρου 1, 104 36 ΑΘΗΝΑ
τηλ. 210 - 5238961, φαξ 210 - 5238967
e – mail: esaea@otenet.gr

3^η Δεκέμβρη
Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ)
ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΙΣΩΣΗΣ ΤΩΝ
ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κείμενο Αναφοράς για τον τρόπο διασφάλισης της οριζόντιας ένταξης της αρχής της μη διάκρισης και του κριτηρίου της προσβασιμότητας στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013.

ΑΘΗΝΑ 2006

Πρόλογος

Η 3^η Δεκέμβρη κάθε έτους έχει καθιερωθεί από τη Βουλή των Ελλήνων, σύμφωνα με το Ν.2430/1996, ως Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία και αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός για το κίνημα των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Ο Νόμος αυτός αναγνώρισε την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) ως την τριτοβάθμια οργάνωση των ατόμων με αναπηρία και θεσμοθέτησε ουσιαστικά τη θέση της ως Κοινωνικού Εταίρου της ελληνικής Πολιτείας για θέματα που αφορούν στα άτομα με αναπηρία.

Με την ιδιότητα του Κοινωνικού Εταίρου, και όπως ακριβώς ορίζει ο Νόμος: «*Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία υποβάλλει κάθε έτος στον /στην Πρόεδρο της Βουλής, Έκθεση αναφερόμενη στην εν γένει αντιμετώπιση των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία*». Η υποβολή αυτής της Έκθεσης δίνει κάθε χρόνο τη δυνατότητα να αναδεικνύουμε θέματα που είναι ζωτικής σημασίας για τα άτομα με αναπηρία και τα οποία συνδέονται με την άσκηση θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Είναι μία ευκαιρία για ανάληψη πρωτοβουλιών με στόχο την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και τη δραστηριοποίηση των κέντρων λήψης αποφάσεων, των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και της ευρύτερης κοινωνίας.

Η Έκθεση για την 3^η Δεκέμβρη 2006 έχει θέμα: «**ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ) ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΙΣΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ - Κείμενο Αναφοράς για τον τρόπο διασφάλισης της οριζόντιας ένταξης της αρχής της μη διάκρισης και του κριτηρίου της προσβασιμότητας στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013**».

Η φετινή Έκθεση ξεκινά με την παραδοχή ότι η σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης που προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) πρέπει, και είμαστε υποχρεωμένοι ως χώρα - βάσει του νέου κανονιστικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης - να χρησιμοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αρθούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην καθημερινή τους ζωή, δημιουργώντας ένα περιβάλλον φιλικό για όλους.

Με αυτό το Κείμενο Αναφοράς επιχειρούμε να κάνουμε σε όλους αντιληπτό ότι το ΕΣΠΑ 2007 - 2013 αποτελεί μια μεγάλη ευκαιρία για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους που σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να χαθεί, αφού ενδεχομένως πρόκειται για το τελευταίο μεγάλο αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας που στο μεγαλύτερο μέρος του θα χρηματοδοτηθεί από ευρωπαϊκούς πόρους, και ταυτόχρονα να δώσουμε σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για το πως μπορεί να διασφαλιστεί η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στα Επιχειρησιακά Προγράμματα που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο εφαρμογής του.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τη συνεργάτιδά μας κ. Χριστοφή Μαρίλυ, καθώς επίσης και τα επιστημονικά στελέχη της Συνομοσπονδίας κ.κ. Λογαρά Δημήτρη και Χατζηπέτρου Ανθή που είχαν την ευθύνη σύνταξης και επιμέλειας του παρόντος κειμένου.

Γιάννης Βαρδακαστάνης
Πρόεδρος Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία &
Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	9
1.1. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία ως χρηματοδοτικά μέσα για την εφαρμογή της Πολιτικής Συνοχής.....	9
1.2. Ο Γενικός Κανονισμός των Ταμείων της Ε.Ε., Άρθρο 16: Ένα νέο ευρωπαϊκό κεκτημένο για τα άτομα με αναπηρία.....	10
1.3 Πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 16	11
1.3.1. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ):.....	11
1.3.2 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	12
1.3.3 Το Ταμείο Συνοχής	13
1.4. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία στην αναθεώρηση των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων.....	13
2. ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ)	15
2.1. Η υποχρεωτική ενσωμάτωση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τη Συνοχή στην κατάρτιση του ΕΣΠΑ	15
2.2. Άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία και προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσω του ΕΣΠΑ και των Ε.Π. 2007 - 2013	17
2.2.1. Οριζόντια ένταξη της αρχής της μη διάκρισης.....	17
2.2.2. Στοχευμένες δράσεις για τα άτομα με αναπηρία	19
2.2.3. Η έννοια της «προσβασιμότητας» και η σημασία της οριζόντιας ένταξής της	21
2.3. Ο ρόλος του εθνικού αναπηρικού κινήματος στη διαβούλευση για την κατάρτιση του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007 - 2013	25
2.4. Η ΕΣΑμεΑ ως Δομή Υποστήριξης και Ελέγχου	26
2.5. Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία και οι φορείς - μέλη αυτής ως δυνητικοί δικαιούχοι στην νέα προγραμματική περίοδο	29
3. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΣΠΑ	31
3.1. Θεματική Προτεραιότητα 1: Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας	31
3.2. Θεματική Προτεραιότητα 2: Κοινωνία της γνώσης και Καινοτομία	34
3.3. Θεματική Προτεραιότητα 3: Απασχόληση και Κοινωνική συνοχή	38
3.4. Θεματική Προτεραιότητα 4: Θεσμικό περιβάλλον	44
3.5. Θεματική Προτεραιότητα 5: Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης	46
3.6. Η περιφερειακή διάσταση των θεματικών προτεραιοτήτων.....	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	53
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑμεΑ ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	53

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι ένα φαινόμενο που απασχολεί σήμερα ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Ο κοινωνικός αποκλεισμός πέρα από τη διάσταση της οικονομικής φτώχειας έχει και τη διάσταση της κοινωνικής φτώχειας, δηλαδή την αθέτηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη, τα μέσα μαζικής μεταφοράς, την Κοινωνία της Πληροφορίας και τον πολιτισμό. Κοινωνικός αποκλεισμός είναι η παρεμπόδιση πρόσβασης στα παραπάνω κοινωνικά και δημόσια αγαθά και υπηρεσίες, η έλλειψη των οποίων οδηγεί και στην οικονομική ανέχεια. Ο όρος λοιπόν του κοινωνικού αποκλεισμού χαρακτηρίζει τόσο μια κατάσταση όσο και μία διαδικασία.

Μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ευρώπη έχουν δείξει τρεις βασικούς παράγοντες που οδηγούν τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους σε κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτοί είναι:

1. Το χαμηλότερο εισόδημα, λόγω ανεργίας, υποαπασχόλησης, κλπ.
2. Τα επιπρόσθετα οικονομικά κόστη λόγω αναπηρίας, όπως για τεχνικά βοηθήματα, εργονομική διευθέτηση κατοικίας, προσωπικό βοηθό κλπ.
3. Τα εμπόδια - φυσικά και κοινωνικά - που αντιμετωπίζουν σε καθημερινή βάση όπως η έλλειψη προσβασιμότητας.

Αυτοί οι τρεις παράγοντες, αν και είναι διαφορετικοί, έχουν μεταξύ τους ένα κοινό βασικό γνώρισμα που είναι η *διάκριση* που υφίσταται το άτομο με αναπηρία, αλλά και η οικογένειά του, σε καθημερινή βάση σε όλους τους τομείς.

Αναλυτικότερα:

- Στον τομέα της απασχόλησης, το 84% των ατόμων με αναπηρία βρίσκονται εκτός εργατικού δυναμικού¹ και κινδυνεύουν δύο ή τρεις φορές περισσότερο να βρεθούν σε κατάσταση ανεργίας και μάλιστα μακροχρόνιας. Ο αποκλεισμός των ατόμων με αναπηρία από την απασχόληση βρίσκεται σε άμεση σχέση με τον αποκλεισμό από την εκπαίδευση, την κατάρτιση, την πρόσβαση, την Κοινωνία της Πληροφορίας κ.α..
- Στον τομέα της εκπαίδευσης, τα άτομα με αναπηρία βιώνουν είτε την αποστέρηση από την είσοδο στην εκπαιδευτική διαδικασία, είτε την έξοδο η οποία προκαλείται από τις ίδιες τις ισχύουσες εκπαιδευτικές διαδικασίες. Παράγοντες όπως η περιοχή κατοικίας του ατόμου, η προσβασιμότητα κλπ. συνδέονται άμεσα με τις πιθανότητες ένταξης ή αποκλεισμού από την εκπαίδευση.
- Στον τομέα της προσβασιμότητας, μολονότι τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί κάποια βελτίωση στο θέμα της εξάλειψης των εμποδίων από το δομημένο περιβάλλον (προσβάσιμα μέσα μαζικής μεταφοράς, προσβάσιμοι

¹ Σύμφωνα με έρευνα της ΕΣΥΕ 2003.

δημόσιοι χώροι κλπ), αυτή επικεντρώνεται στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα και πολλές φορές οφείλεται σε μεμονωμένες παρεμβάσεις, με αποτέλεσμα παρόλη τη φαινομενική βελτίωση τα άτομα με αναπηρία να εξακολουθούν να αποκλείονται από υπηρεσίες και αγαθά.

- Στον τομέα του πολιτισμού και της ψυχαγωγίας, τα εμπόδια πρόσβασης σε συνδυασμό με τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία λειτουργούν ανασταλτικά στην ανάπτυξη ευκαιριών συμμετοχής σε τέτοιου είδους δραστηριότητες (θέατρο, σινεμά, τουρισμός κλπ.).
- Στον τομέα της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών, τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν εμπόδια πρόσβασης με αποτέλεσμα να οδηγούνται σε μια νέα μορφή αποκλεισμού, στον ψηφιακό αποκλεισμό.
- Στον τομέα της υγείας, τα άτομα με χρόνια πάθηση ως καθημερινοί χρήστες των υπηρεσιών υγείας αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης και ισότιμης κοινωνικής προστασίας και ασφάλισης, προβλήματα λόγω έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού και ποιοτικών υπηρεσιών.
- Στον τομέα της πρόνοιας και της κοινωνικής φροντίδας, η έλλειψη παροχής υποστηρικτών υπηρεσιών οδηγεί στον αποκλεισμό των ατόμων με αναπηρία - και των οικογενειών τους - και σε αρκετές περιπτώσεις στον εγκλεισμό σε ιδρύματα κλειστής περίθαλψης, αλλά και στα σπίτια τους. Στη χώρα μας, η οικογένεια είναι αυτή που έρχεται να καλύψει το κενό της κρατικής κοινωνικής πολιτικής, επωμιζόμενη το βάρος που συνεπάγεται η φροντίδα ενός ατόμου με αναπηρία με αποτέλεσμα οι οικογένειες των ατόμων με αναπηρία να βιώνουν συνθήκες κοινωνικής ανασφάλειας.

Στη χώρα μας η οικογένεια έρχεται να καλύψει το κενό της κρατικής κοινωνικής πολιτικής, επωμιζόμενη η ίδια το βάρος που συνεπάγεται η φροντίδα ενός ατόμου με αναπηρία, με αποτέλεσμα οι οικογένειες των ατόμων με αναπηρία να βιώνουν προβλήματα και αποκλεισμό είτε με τη μορφή κρίσης στις σχέσεις της οικογένειας, είτε με την αποστέρηση εισόδου ενός από τους γονείς - συχνότερα της μητέρας - στην αγορά εργασίας.

Για το αναπηρικό κίνημα της χώρας είναι ζήτημα μείζονος σημασίας να προσδιοριστεί ο φαύλος - κύκλος μεταξύ κοινωνικού αποκλεισμού και διακρίσεων που υφίστανται καθημερινά τα άτομα με αναπηρία και να καταστεί σαφές αφενός ότι η διάκριση είναι η ρίζα του αποκλεισμού, αφετέρου ότι η άρση της απαιτεί την αναγνώριση και τη συμπερίληψη των αναγκών των ίδιων των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πολιτικές ή με άλλα λόγια την οριζόντια ένταξη της διάστασης της αναπηρίας σε αυτές.

Η εκπόνηση και η εφαρμογή ενός μακροπρόθεσμου σχεδίου δράσης για την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία απαιτεί και προϋποθέτει: α) την ύπαρξη πολιτικής υποστήριξης και δέσμευσης από όλους τους πολιτικούς σχηματισμούς, η οποία να ενστερνίζεται την άποψη όσον αφορά στην ύπαρξη χάσματος μεταξύ στοχοθεσίας και υλοποίησης, β) τη διάθεση αυξημένων οικονομικών πόρων συνολικά και ανά τομέα που θα υποστηρίζουν την εφαρμογή του

σχεδίου και γ) τη διασφάλιση και την ενδυνάμωση του δημόσιου χαρακτήρα των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία δύνανται να αποτελέσουν ένα βασικό εργαλείο στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία σε ολόκληρη την Ευρώπη διότι μπορούν να συμβάλλουν:

- Στην μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους μέσω της προώθησης της μη-διάκρισης και της θετικής δράσης προς τα άτομα με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ζωής τους,
- Στην προώθηση της ολοκλήρωσης των πολιτικών και των πρακτικών μη-διάκρισης όχι μόνο οριζόντια σε επίπεδο Ε.Ε. αλλά και σε επίπεδο εθνικών προγραμμάτων χρηματοδότησης και πολιτικών,
- Στην προώθηση ενός προσιτού περιβάλλοντος για τα άτομα με αναπηρία - πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες, το δομημένο περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις τεχνολογίες επικοινωνιών και πληροφοριών,
- Στην ενίσχυση του συμβουλευτικού ρόλου των αντιπροσωπευτικών ΜΚΟ για θέματα αναπηρίας.

Το αναπηρικό κίνημα της χώρας και στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους 1994 - 1999 και 2000 - 2006, συνειδητοποιώντας το σημαντικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν τα Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία, διεκδίκησε τη συμμετοχή του στην παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής τους.

Πιο συγκεκριμένα, το έτος 1996 η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία διεκδίκησε τη συμμετοχή της στην παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π.) του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ). Το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας ήταν οι εκπρόσωποι του αναπηρικού κινήματος της χώρας να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις Επιτροπές Παρακολούθησης των Ε.Π. της περιόδου 1994 - 1999, χωρίς τη δυνατότητα ψήφου, δηλαδή χωρίς ουσιαστική δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Την περίοδο 2000 - 2006 η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να συμμετέχει ως πλήρες μέλος στις Επιτροπές Παρακολούθησης των Ε.Π. του Γ΄ ΚΠΣ. Τελικώς, εκπρόσωποί της συμμετέχουν με δικαίωμα ψήφου στο σύνολο των Περιφερειακών Ε.Π. και στα 7 από τα 11 Τομεακά Ε.Π. του Γ΄ ΚΠΣ.

Βασική διαπίστωση του αναπηρικού κινήματος της χώρας από την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης του Γ΄ ΚΠΣ ήταν ότι το κριτήριο της προσβασιμότητας, ζωτικής σημασίας για τα άτομα με αναπηρία, δεδομένου ότι η προσβασιμότητα αποτελεί το κλειδί για την κοινωνική τους ένταξη², δεν εντάσσονταν οριζόντια σε όλα τα Ε.Π., αλλά αντιθέτως σε συγκεκριμένες δράσεις, με αποτέλεσμα να μη

² Έκθεση για την 3^η Δεκέμβρη 2005, «Προσβασιμότητα: Το 'κλειδί' για την εξάλειψη των διακρίσεων - Κείμενο αναφοράς για την ποιοτική αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας, της αυτονομίας και της ανεμπόδιστης άσκησης του δικαιώματος στην επιλογή των ατόμων με αναπηρία», ΕΣΑμεΑ, Αθήνα, 2005.

διασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή ωφέλεια που μπορούσαν να αποκομίσουν τα άτομα με αναπηρία από τις δράσεις που απευθύνονταν στο γενικό πληθυσμό. Έτσι η λογική του διαχωρισμού ή διαφορετικά η αναπαραγωγή της κατηγορίας του «ειδικού», απόρροια μια παρωχημένης (ιατρικής) αντίληψης για την αναπηρία³, ενσωματώθηκε σε ένα από τα μεγαλύτερα αναπτυξιακά προγράμματα της χώρας. Η ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας σε συγκεκριμένες δράσεις ουσιαστικά σήμαινε ότι τα άτομα με αναπηρία δεν έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες της ζωής, αλλά μόνο σε μερικές, που κάποιοι άλλοι - και όχι τα ίδια τα άτομα με αναπηρία - θεωρούσαν ότι είτε έπρεπε, είτε μπορούσαν να συμμετέχουν.

Για αυτόν τον λόγο, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία διεκδίκησε την οριζόντια ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας ως κριτηρίου επιλεξιμότητας στα Ε.Π. του Γ΄ ΚΠΣ. Στην εξαετή προσπάθειά της να πετύχει την αξιοποίηση της κοινοτικής χρηματοδότησης προς αυτή την κατεύθυνση, το αναπηρικό κίνημα εντόπισε ως βασικές αδυναμίες:

- την έλλειψη ενός κανονιστικού πλαισίου που να υποχρεώνει τις Διαχειριστικές Αρχές των Ε.Π. να εντάξουν οριζόντια το κριτήριο της προσβασιμότητας,
- τη δυσκολία όλων όσων εμπλέκονται στην εφαρμογή των Ε.Π. να κατανοήσουν το πολύ σημαντικό ρόλο που η προσβασιμότητα διαδραματίζει στη ζωή των ατόμων με αναπηρία,
- τη δυσκολία όλων όσων εμπλέκονται στην εφαρμογή των Ε.Π. να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο το κριτήριο της προσβασιμότητας αφενός μπορεί να ενταχθεί οριζόντια σε αυτά, αφετέρου να εξειδικευτεί ανά τομέα.

Έχοντας την εμπειρία των προηγούμενων ετών και με δεδομένο το μεγάλο ευρωπαϊκό κεκτημένο του νέου κανονιστικού πλαισίου των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, αλλά και το Ταμείο Συνοχής, το οποίο μέχρι πρόσφατα δεν είχε ενσωματωθεί στον προγραμματισμό των διαρθρωτικών ενισχύσεων) - που είναι το Άρθρο 16, στο οποίο περιλαμβάνεται η αρχή της μη διάκρισης, το κριτήριο της προσβασιμότητας και η διασφάλιση της συμμετοχής της Κοινωνίας των Πολιτών στην επιλογή, αξιολόγηση και χρήση των Διαρθρωτικών Ταμείων - το αναπηρικό κίνημα έχει ήδη ξεκινήσει μια μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να διασφαλίσει ότι η δημόσια ευρωπαϊκή χρηματοδότηση δεν θα οδηγήσει την περίοδο 2007 - 2013 στη δημιουργία νέων εμποδίων για τους πολίτες με αναπηρία της χώρας μας.

Η αξιοποίηση των μεγάλων εθνικών σχεδίων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, όπως είναι το ΕΣΠΑ 2007 - 2013, πρέπει να θεωρείται δεδομένη ως προς τη διασφάλιση βασικών αρχών και κριτηρίων έτσι ώστε όλα τα έργα (υποδομών και υπηρεσιών) που χρηματοδοτούνται από αυτά να μην παράγουν διακρίσεις και να πληρούν τις πλέον σύγχρονες προδιαγραφές προσβασιμότητας. Είναι αδιανόητο να χάνονται τέτοιες ευκαιρίες που παρέχουν στην χώρα μας τη δυνατότητα αξιοποίησης πόρων για τη χρηματοδότηση πολιτικών που προωθούν τη σύγχρονη (κοινωνική) προσέγγιση της αναπηρίας.

³ Έκθεση για την 3^η Δεκέμβρη 2003, «ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΙΣΟΤΙΜΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2004 - 2010, Μειώνοντας το χάσμα μεταξύ πολιτικών στόχων και πραγματικότητας», ΕΣΑμεΑ, 2003.

Η φετινή Έκθεση επιθυμούμε να αποτελέσει ένα εργαλείο για τις Ομάδες Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ), τις Διαχειριστικές Αρχές και τα στελέχη τους με σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για το πως μπορεί να διασφαλιστεί η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας σε όλα τα Ε.Π., σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου κανονιστικού πλαισίου των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε.. Παράλληλα, η φετινή Έκθεση προσδοκούμε να αποτελέσει ένα εργαλείο στα χέρια του αναπηρικού κινήματος, προκειμένου όλοι οι εκπρόσωποί μας στις Επιτροπές Παρακολούθησης των Ε.Π. του ΕΣΠΑ να γνωρίζουν σε βάθος το κανονιστικό πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013 και να υπερασπίζονται την ορθή εφαρμογή του.

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

1.1. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία ως χρηματοδοτικά μέσα για την εφαρμογή της Πολιτικής Συνοχής

Η Ε.Ε. διαθέτει μία στρατηγική για να μειώσει τις διαφορές ανάμεσα στις περιφέρειες των κρατών μελών της. Η στρατηγική αυτή - που αποσκοπεί στην ισόρροπη ανάπτυξη των περιφερειών - ονομάζεται 'Πολιτική Συνοχής' και τα Ταμεία της Ε.Ε. αποτελούν τα χρηματοδοτικά μέσα για την εφαρμογή της.

Τον Ιούλιο του 2006, κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ψήφισε τον Γενικό Κανονισμό των Ταμείων⁴, στον οποίο μια σειρά μεταρρυθμίσεων λαμβάνουν χώρα με στόχο τον επαναπροσδιορισμό της Πολιτικής Συνοχής για την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013, δηλαδή την περίοδο χρηματοδότησης των διαρθρωτικών δράσεων. Πρόκειται για μια μεταρρύθμιση ευρείας κλίμακας, αφού έχει ως στόχο να επαναπροσδιορίσει την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη σε μια διευρυμένη Ένωση και στο πλαίσιο της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και της ανάπτυξης της οικονομίας της γνώσης.

Στο πλαίσιο αυτής της νέας θεώρησης της Πολιτικής Συνοχής, ο προϋπολογισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων, δηλαδή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), αλλά και του Ταμείου Συνοχής - το οποίο με τη ψήφιση της πρόσφατης μεταρρύθμισης ενσωματώθηκε στον προγραμματισμό των διαρθρωτικών ενισχύσεων για την προώθηση της Πολιτικής Συνοχής - αντιστοιχεί περίπου στο 35% του συνολικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το μέγεθος του προϋπολογισμού μας επιτρέπει να κατανοήσουμε τις συνέπειες που θα έχουν οι παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων κατά την νέα προγραμματική περίοδο 2007 - 2013 στις ζωές όλων των πολιτών των κρατών μελών της Ε.Ε.

Οι αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013, όπως:

1. η ενσωμάτωση του πεδίου δράσης της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL, η οποία αξίζει να αναφερθεί ότι απευθύνεται σε ομάδες πληθυσμού - συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με αναπηρία - που αντιμετωπίζουν εμπόδια στην επαγγελματική και κατ' επέκταση κοινωνική ένταξη και επανένταξή τους, στις προτεραιότητες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π.),
2. οι επενδύσεις σε υποδομές στο πλαίσιο του ΕΚΤ, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από αυτό το Ταμείο,
3. η διεύρυνση της αρχής της ισότητας πέραν του φύλου ή πιο συγκεκριμένα η καταπολέμηση των διακρίσεων και για λόγους αναπηρίας σε όλα τα στάδια υλοποίησης των Διαρθρωτικών Ταμείων,
4. η υιοθέτηση του κριτηρίου της προσβασιμότητας ως κριτηρίου επιλεξιμότητας (δηλαδή ως απαραίτητης προϋπόθεσης για τη λήψη κοινοτικής χρηματοδότησης) και

⁴ «Κανονισμός (Εκ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999».

5. η διασφάλιση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στα Διαρθρωτικά Ταμεία,

αναμφισβήτητα αποδεικνύουν ότι η νέα Πολιτική Συνοχής όχι μόνο δεν αγνοεί, αλλά αντιθέτως προωθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα για ισότητα, αυτονομία και ελεύθερη πρόσβαση των 50 εκατομμυρίων πολιτών με αναπηρία της διευρυμένης Ε.Ε. Η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στην νέα Πολιτική Συνοχής, που αποτελεί τον καρπό του κόπου του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία (European Disability Forum⁵), σε συνδυασμό με το ύψος των πόρων που έχουν στη διάθεσή τους για τις διαρθρωτικές παρεμβάσεις τους τα προαναφερθέντα Ταμεία της Ε.Ε., τεκμηριώνει επαρκώς την άποψη του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος ότι η νέα προγραμματική περίοδος 2007 - 2013 μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ευρωπαϊκών πολιτών με αναπηρία.

1.2. Ο Γενικός Κανονισμός των Ταμείων της Ε.Ε., Άρθρο 16: Ένα νέο ευρωπαϊκό κεκτημένο για τα άτομα με αναπηρία

Στο Γενικό Κανονισμό των Ταμείων της Ε.Ε.⁶ (ή των Διαρθρωτικών Ταμείων) συμπεριλήφθηκε το Άρθρο 16 «Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση». Σύμφωνα με αυτό:

«Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων υλοποίησης των Ταμείων.

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποτρέψουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνοτικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά τα διάφορα στάδια υλοποίησης των Ταμείων και, ειδικότερα, της πρόσβασης σε αυτά. Ειδικότερα, η δυνατότητα πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται κατά τον καθορισμό Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης».

Για πρώτη φορά, μέσω αυτού του άρθρου διασφαλίζεται:

- ✓ η οριζόντια ένταξη της αρχής της μη διάκρισης σε όλα τα στάδια υλοποίησης των Ταμείων,
- ✓ η οριζόντια ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις φάσεις υλοποίησης των Ταμείων και
- ✓ η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία κατά τα διάφορα στάδια υλοποίησης των Ταμείων.

Δεδομένου ότι οι διατάξεις των Κανονισμών είναι υποχρεωτικές, χωρίς να απαιτείται η ενσωμάτωσή τους στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών, η αρχή της μη

⁵ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με European Disability Forum μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.edf-feph.org.

⁶ «Κανονισμός (Εκ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999».

διάκρισης και το κριτήριο της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία αποτελούν πλέον κριτήρια *επιλεξιμότητας* για τη συγχρηματοδότηση⁷ των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των κρατών μελών από τα Ταμεία της Ε.Ε.

1.3 Πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 16

Οι τομείς παρέμβασης των Ταμείων της Ε.Ε., οι οποίοι διέπονται τόσο από τον Γενικό Κανονισμό όσο και από ειδικούς ανά Ταμείο Κανονισμούς, αποτελούν τους τομείς στους οποίους το Άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού πρέπει να τύχει πλήρους εφαρμογής. Αυτοί οι τομείς παρέμβασης διαφοροποιούνται ανά Ταμείο και για αυτό το λόγο κρίνεται απαραίτητη η παρουσίασή τους, προκειμένου από την μια μεριά να γίνει κατανοητό από την ελληνική Πολιτεία ποια είναι τα υποχρεωτικά πεδία εφαρμογής του Άρθρου 16 και από την άλλη να ενημερωθούν τα ίδια τα άτομα με αναπηρία και οι εκπρόσωποί τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για τους τομείς εστίασης του ενδιαφέροντος και των διεκδικήσεών τους.

1.3.1. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ):

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) αποτελεί το σημαντικότερο χρηματοδοτικό μέσο για την ανάπτυξη της απασχόλησης και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης στην Ε.Ε.. Οι παρεμβάσεις/δράσεις του ΕΚΤ επικεντρώνονται στην ανάπτυξη στρατηγικών για την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την ανάπτυξη της απασχόλησης και την κοινωνική ένταξη. Παραδοσιακά ένα μεγάλο μέρος των χρηματοδοτήσεων του ΕΚΤ έχουν χρησιμοποιηθεί σε πρωτοβουλίες των οποίων ομάδα στόχος ήταν και τα άτομα με αναπηρία (π.χ. Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL).

Κατά την νέα προγραμματική περίοδο το ΕΚΤ θα υποστηρίζει πρωτοβουλίες που αφορούν: στην προσαρμοστικότητα των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών, στην πρόσβαση στην απασχόληση και στην ένταξη στην αγορά εργασίας, στην ενίσχυση την κοινωνικής ένταξης, στην αύξηση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Αξίζει να αναφερθεί ότι η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η έρευνα αποτελούν προτεραιότητες για το στόχο 'Σύγκλιση'.

Ο Κανονισμός⁸ του ΕΚΤ είναι πλήρης όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία. Αναφορές για τα άτομα με αναπηρία υπάρχουν σε πολλά άρθρά του, ιδίως αναφορικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό και την πρόσβαση στην απασχόληση.

⁷ Αξίζει να αναφερθεί ότι η Ε.Ε. δεν χρηματοδοτεί εξολοκλήρου το κόστος υλοποίησης ενός έργου, παρά μόνο ένα μέρος του. Το υπόλοιπο συγχρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους, δηλαδή από τους πόρους των κρατών μελών. Ανάλογα με το στόχο στον οποίο υπάγεται μία περιφέρεια, η συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. διαφοροποιείται. Πιο συγκεκριμένα: α) στο στόχο 1 - «Σύγκλιση» η συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. ανέρχεται σε ποσοστό άνω του 75%, β) στο στόχο 2 - «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα & Απασχόληση» και στο στόχο 3 - «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» η συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. ανέρχεται σε ποσοστό άνω του 50% και γ) για τις χώρες που είναι επιλέξιμες από το Ταμείο Συνοχής η συγχρηματοδότηση ανέρχεται σε ποσοστό άνω του 80%.

⁸ «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1081/2006 Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1784/1999».

Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 2, παρ. 1 αναφέρεται ότι το ΕΚΤ θα υποστηρίξει πολιτικές των κρατών μελών που στοχεύουν στην επίτευξη της πλήρους απασχόλησης και στην ποιότητα και παραγωγικότητα στην εργασία, στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ατόμων από τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού στην απασχόληση. Επίσης, στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, αναφέρεται ότι το ΕΚΤ θα λάβει υπόψη του τις σχετικές προτεραιότητες και τους στόχους της κοινότητας που αφορούν στα πεδία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, στην αύξηση της συμμετοχής του οικονομικά ανενεργού πληθυσμού στην αγορά εργασίας, στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού - ιδίως εκείνων των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού όπως είναι τα άτομα με αναπηρία. Στο άρθρο 3, τα άτομα με αναπηρία αναφέρονται ρητώς στην 3^η προτεραιότητα που αφορά στην κοινωνική ένταξη και στην καταπολέμηση όλων των μορφών διάκρισης στην αγορά εργασίας. Επιπρόσθετα, προβλέπεται η σύνταξη ετήσιας και τελικής αναφοράς (δηλαδή στη λήξη της προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013) για τη δράση ενίσχυσης της κοινωνικής ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας και της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία.

1.3.2 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Οι παρεμβάσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης αφορούν στην ανάπτυξη υποδομών. Οι δράσεις του ΕΤΠΑ, διαφοροποιούνται ανάλογα με το στόχο στον οποίο υπάγεται η περιφέρεια (βάσει του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της σε σχέση με τον κοινοτικό μέσο όρο) που πρόκειται να δεχτεί τη συνεισφορά αυτού του Ταμείου. Σύμφωνα με τον Κανονισμό του ΕΤΠΑ⁹, οι δράσεις ανάπτυξης υποδομών αφορούν:

Στο στόχο 'Σύγκλιση': 1) την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, 2) την Κοινωνία της Πληροφορίας, 3) τις Πρωτοβουλίες Τοπικής Ανάπτυξης, 4) το περιβάλλον, 5) την πρόληψη κινδύνου, 6) τον τουρισμό, 7) τις επενδύσεις στον πολιτισμό 8) τις επενδύσεις στις μεταφορές, 9) τις επενδύσεις στην ενέργεια, 10) τις επενδύσεις στην εκπαίδευση και 11) τις επενδύσεις στον τομέα της υγείας και στις κοινωνικές υποδομές.

Στο στόχο 'Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα & Απασχόληση': 1) την καινοτομία και την οικονομία της γνώσης 2) το περιβάλλον και την πρόληψη κινδύνου και 3) την πρόσβαση στις υπηρεσίες μεταφορών και τηλεπικοινωνιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος.

Στο στόχο 'Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία': 1) τις διασυνοριακές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντολογικές δραστηριότητες, 2) τη διακρατική συνεργασία και 3) την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της περιφερειακής πολιτικής.

⁹ «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.1783/1999».

1.3.3 Το Ταμείο Συνοχής

Σύμφωνα με τον Κανονισμό του Ταμείου Συνοχής¹⁰, οι παρεμβάσεις αυτού του Ταμείου αφορούν στον τομέα των μεταφορών (διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών) και του περιβάλλοντος. Οι χώρες που είναι επιλέξιμες για την υλοποίηση δράσεων από το Ταμείο Συνοχής είναι αυτές που το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τους είναι κάτω από το 90% του κοινοτικού μέσου όρου.

1.4. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία στην αναθεώρηση των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων

Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία, η μεγαλύτερη οργάνωση εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διεξήγαγε από το 2004 έως το 2006 μια εκστρατεία προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι χρηματοδοτήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων για την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013 δεν θα οδηγήσουν στη δημιουργία νέων εμποδίων για τους ευρωπαίους πολίτες με αναπηρία της διευρυμένης Ε.Ε. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, ενόψει της αναθεώρησης της Πολιτικής Συνοχής ή διαφορετικά ενόψει της αναθεώρησης των Κανονισμών των Ταμείων της Ε.Ε. για την νέα προγραμματική περίοδο 2007 - 2013, διεκδίκησε:

- τη συμπερίληψη ενός Άρθρου στο Γενικό Κανονισμό των Διαρθρωτικών Ταμείων που θα ενσωματώνει τις αρχές της προσβασιμότητας και της μη διάκρισης και θα τις καθιστά απαραίτητες προϋποθέσεις για τη λήψη χρηματοδότησης από τα Ταμεία και
- τη διασφάλιση της συμμετοχής της Κοινωνίας των Πολιτών στην επιλογή, αξιολόγηση και χρήση των χρηματοδοτήσεων των Ταμείων.

Το Φόρουμ, προκειμένου να ικανοποιήσει τις παραπάνω διεκδικήσεις του:

- εφάρμοσε μια στρατηγική άσκησης πίεσης προς τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τον Πρόεδρο αυτού, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τους Rapporteurs, τους μόνιμους αντιπροσώπους των κρατών μελών και γενικότερα προς όλους όσους εμπλέκονταν στις διαπραγματεύσεις για την αναθεώρηση των Κανονισμών των Ταμείων της νέας προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013,
- ένωσε τη δύναμή του με 14 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και σημαντικά Ευρωπαϊκά Δίκτυα που δραστηριοποιούνται στον κοινωνικό τομέα και στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος παρουσιάζοντας σε ολόκληρη την Ευρώπη μια Διακήρυξη που αφορούσε στην αειφόρο και δίκαιη χρήση των χρηματοδοτήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία ως ιδρυτικό μέλος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία συμμετείχε ενεργά σε αυτήν την προσπάθεια κοινοποιώντας σε

¹⁰ «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1084/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94».

όλους τους Έλληνες Ευρωβουλευτές¹¹ και στην αρμόδια υπηρεσία Taskforce του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών¹² αυτή τη Διακήρυξη,

- διοργάνωσε ένα συνέδριο στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ε.Ε.,
- συντόνισε τις ενέργειες άσκησης πίεσης σε επίπεδο κράτους μέλους μέσω των οργανώσεων μελών του στα 25 κράτη μέλη της Ε.Ε.,
- αξιοποίησε τη δύναμη των ΜΜΕ.

Σε όλη την προσπάθεια που κατέβαλε το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία πολύ σημαντικό ρόλο έπαιξε η συμμαχία που σύναψε με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - το οποίο μεσολάβησε στις διαπραγματεύσεις με τα άλλα θεσμικά όργανα της Ε.Ε.- καθώς και η υποστήριξη της Προεδρίας της Ε.Ε. του Λουξεμβούργου.

Η όλη εκστρατεία στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία εφόσον οι διεκδικήσεις του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος συμπεριλήφθηκαν στο Άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού των Ταμείων της Ε.Ε.. Επιπρόσθετα, οι αρχές της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία και της μη διάκρισης συμπεριλήφθηκαν στον Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Παρόλη όμως την επιτυχία, ο αγώνας του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος συνεχίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου που θέσπισε η Ε.Ε. για τα άτομα με αναπηρία ενόψει της νέας προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013.

¹¹ Με το υπ' αριθ. πρωτ. 632/09.03.2006 έγγραφο της ΕΣΑμεΑ.

¹² Με το υπ' αριθ. πρωτ. 631/09.03.2006 έγγραφο της ΕΣΑμεΑ.

2. ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ)

2.1. Η υποχρεωτική ενσωμάτωση των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τη Συνοχή στην κατάρτιση του ΕΣΠΑ

Στις 6 Οκτωβρίου 2006 η Ε.Ε. ενέκρινε τις 'Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Συνοχή' 2007 - 2013¹³. Οι Κατευθυντήριες αυτές γραμμές περιγράφουν τους ευρύτερους στόχους των Διαρθρωτικών Ταμείων για την νέα προγραμματική περίοδο βασιζόμενες στους κυριότερους Κανονισμούς των Ταμείων που ψηφίστηκαν τον Ιούλιο του 2006. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ακολουθήσουν αυτές τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές προκειμένου να καθορίσουν τις στρατηγικές αναπτυξιακές τους προτεραιότητες σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007 - 2013, δηλαδή τα 'Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια Αναφοράς' (ΕΣΠΑ), τα οποία πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή το αργότερο μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2007. Το 'ΕΣΠΑ' λοιπόν έρχεται να αντικαταστήσει τα 'Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης' στην νέα Πολιτικής Συνοχής. Θα λέγαμε ότι η αλλαγή της ονομασίας, από 'Κοινοτικό' σε 'Εθνικό' και από 'Πλαίσιο Στήριξης' σε 'Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς', υποδηλώνει δύο διαφορές στην έμφαση: α) από την κοινότητα στο κράτος μέλος και β) από την οικονομική υποστήριξη της κοινότητας στη χάραξη εθνικής στρατηγικής.

Παράλληλα με την υποβολή του στρατηγικού μέρους του ΕΣΠΑ, πρέπει να υποβληθεί και το επιχειρησιακό του μέρος, δηλαδή τα 'Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ε.Π.)'¹⁴. Στο κείμενο του ΕΣΠΑ περιγράφεται ο προγραμματισμός των Ταμείων της Ε.Ε. σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007 - 2013, βάσει των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Ε.Ε. για τη Συνοχή, και αποτυπώνονται οι βασικές στρατηγικές επιλογές του κάθε κράτους μέλους για την επίτευξη του αναπτυξιακού του οράματος. Η συνολική διαθέσιμη κοινοτική συνδρομή για την υλοποίηση του αναπτυξιακού οράματος της χώρας μας για την νέα προγραμματική περίοδο 2007 - 2013 ανέρχεται στο ποσό των 20,1 δις €. Στα κείμενα των Ε.Π. - τα οποία ουσιαστικά αποτελούν την ενυπόγραφη συμφωνία (νομικά δεσμευτική) ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις Κυβερνήσεις των κρατών μελών - περιλαμβάνεται το περιεχόμενο, οι σκοποί, οι στόχοι, οι προτεραιότητες, τα μέτρα, τα συστήματα διαχείρισης και παρακολούθησης.

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο είναι ότι οι οριζόντιες αρχές της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία και της μη διάκρισης που αναφέρονται στο Άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού των Ταμείων της Ε.Ε. έχουν συμπεριληφθεί στους 3 οριζόντιους στόχους των Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τη Συνοχή¹⁵. Οι οριζόντιες αυτές αρχές αναφέρονται σε διάφορα μέρη του κειμένου των Κατευθυντήριων Γραμμών, κυρίως όμως σε σχέση με τα Ε.Π., γεγονός το οποίο

¹³ Council Decision of 6 October 2006 on Community strategic guidelines on cohesion (2006/702/EC).

¹⁴ Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα εξακολουθούν και στην νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 να χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: α) στα Τομεακά που καλύπτουν συγκεκριμένους τομείς όπως οι μεταφορές, το ανθρώπινο δυναμικό κτλ σε εθνικό επίπεδο και β) στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που καλύπτουν διάφορους τομείς συγκεκριμένων περιφερειών.

¹⁵ Οι στόχοι αυτοί είναι οι εξής: I. Να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερος τόπος επενδύσεων και εργασίας. II. Γνώση και καινοτομία για την ανάπτυξη. III. Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας.

σημαίνει ότι η ενσωμάτωσή τους σε αυτά είναι πλέον υποχρεωτική, σε αντίθεση με την προγραμματική περίοδο 2000 - 2006 που η ενσωμάτωση του κριτηρίου της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στα Ε.Π. δεν προβλέπονταν από κάποιο ανάλογο κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο. Η ελληνική Πολιτεία συνεπώς οφείλει να ακολουθήσει τις επιταγές της Ε.Ε. και να εφαρμόσει τις οριζόντιες αρχές της προσβασιμότητας και της μη διάκρισης στα Ε.Π. του ΕΣΠΑ 2007 - 2013¹⁶, δηλαδή:

- στα Τομεακά Ε.Π., τα οποία είναι τα εξής ανά Ταμείο και Στόχο:
 - 1.«Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη» / ΕΤΠΑ & Ταμείο Συνοχής / Σύγκλιση
 - 2.«Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» / ΕΤΠΑ & Ταμείο Συνοχής / Σύγκλιση
 - 3.«Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» / ΕΤΠΑ / Σύγκλιση
 - 4.«Ψηφιακή Σύγκλιση» / ΕΤΠΑ/ Σύγκλιση
 - 5.«Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης» / ΕΚΤ / Σύγκλιση & Ανταγωνιστικότητα
 6. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» / ΕΚΤ / Σύγκλιση & Ανταγωνιστικότητα
 7. «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» / ΕΚΤ / Σύγκλιση & Ανταγωνιστικότητα
 8. «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» / ΕΤΠΑ / Σύγκλιση

- στα Περιφερειακά Ε.Π., τα οποία είναι τα εξής ανά Ταμείο και Στόχο:
 - 1.ΠΕΠ Αττικής / ΕΤΠΑ / Σύγκλιση
 - 2.ΠΕΠ Μακεδονίας & Θράκης / ΕΤΠΑ / Σύγκλιση
 - 3.ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου / ΕΤΠΑ / Σύγκλιση & Ανταγωνιστικότητα
 - 4.ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων / ΕΤΠΑ / Σύγκλιση
 - 5.ΠΕΠ Κρήτης & Νήσων Αιγαίου / ΕΤΠΑ / Σύγκλιση & Ανταγωνιστικότητα

- στα 12 Ε.Π. του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» που θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

- στους τομείς του Πολιτισμού, της Υγείας & της Πρόνοιας, για τους οποίους κατά την νέα προγραμματική περίοδο, σε αντίθεση με την τρέχουσα 2000 - 2006, δεν θα υπάρχουν διακριτά Ε.Π.. Οι παρεμβάσεις που αφορούν σε αυτούς τους τομείς θα ενσωματωθούν στα Περιφερειακά Ε.Π., τα οποία θα καλύψουν έναν κοινό κορμό παρεμβάσεων που θα αφορούν¹⁷:
 - στον τομέα του Πολιτισμού: την ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, την προστασία και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και
 - στους τομείς της Υγείας & της Πρόνοιας: τις κοινωνικές υποδομές και τις υπηρεσίες, την υγεία και την κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένο εξοπλισμό κλπ).

¹⁶ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφορά 2007 - 2013, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα, Οκτώβριος 2006.

¹⁷ Σύμφωνα με την 3^η Εγκύκλιο για την Κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013», Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, Επιστημονική και Οργανωτική Γραμματεία Αναπτυξιακού Προγραμματισμού 2007 - 2013, Αθήνα, Ιούνιος 2006.

2.2. Άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία και προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσω του ΕΣΠΑ και των Ε.Π. 2007 - 2013

Βάσει του νέου κανονιστικού πλαισίου της Ε.Ε. για την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013 η ελληνική Πολιτεία οφείλει:

α) να εντάξει οριζόντια στα Ε.Π. του ΕΣΠΑ την αρχή της μη διάκρισης και την αρχή της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.

Μέσω της οριζόντιας ένταξης των δύο παραπάνω αρχών ουσιαστικά διασφαλίζεται η οριζόντια ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στα Ε.Π. της νέας προγραμματικής περιόδου, δηλαδή η συμπερίληψη των ιδιαίτερων αναγκών των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα μέτρα και τις δράσεις που αφορούν στον γενικό πληθυσμό. Η οριζόντια ένταξη ή διαφορετικά η αρχή του mainstreaming, έχει εφαρμοστεί επιτυχώς για πολλές δεκαετίες στο πεδίο της ισότητας του φύλου, ενώ και πολλές άλλες ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες όπως είναι οι αποφυλακισμένοι, οι μετανάστες κτλ μπορούν να ωφεληθούν από την εφαρμογή της.

β) να υλοποιήσει μέσω των Ε.Π. στοχευμένες δράσεις για τα άτομα με αναπηρία.

Η υλοποίηση δράσεων που θα απευθύνονται αποκλειστικά στα άτομα με αναπηρία είναι απαραίτητη λόγω της ιδιαίτερα άνισης μεταχείρισης που υφίστανται, της μεγάλης ανομοιογένειας που παρουσιάζουν σαν ομάδα (ανάλογα με την κατηγορία και τη βαρύτητα της αναπηρίας), καθώς επίσης και λόγω της ύπαρξης εντός αυτής της πληθυσμιακής ομάδας ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων στον αποκλεισμό, όπως για πχ είναι τα άτομα με αναπηρία που υφίστανται πολλαπλή διάκριση (γυναίκες με αναπηρία, μετανάστες με αναπηρία κτλ), τα άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης κ.α.

Η οριζόντια ένταξη της διάστασης της αναπηρίας σε συνδυασμό με την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων για τα άτομα με αναπηρία στο πλαίσιο εφαρμογής των Ε.Π. της νέας προγραμματικής περιόδου μπορούν να καταπολεμήσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό που υφίστανται τα άτομα με αναπηρία, να διευκολύνουν την κοινωνική τους ένταξη και κατ' επέκταση να προωθήσουν την κοινωνική συνοχή, που αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στόχους της πολιτικής της Ε.Ε.

2.2.1. Οριζόντια ένταξη της αρχής της μη διάκρισης

Το Άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού των Ταμείων της Ε.Ε. υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εντάξουν οριζόντια στις δράσεις των Ε.Π. της νέας προγραμματικής περιόδου την αρχή της μη διάκρισης σε όλα τα στάδια εφαρμογής των Ταμείων, δηλαδή στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση, στην παρακολούθηση και στην αξιολόγηση. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται η ωφέλεια που μπορούν να αποκομίσουν τα άτομα με αναπηρία από την εφαρμογή μέτρων και δράσεων που απευθύνονται στον γενικό πληθυσμό και αίρεται το ενδεχόμενο δημιουργίας νέων εμποδίων.

Για την ορθή εφαρμογή αυτή της αρχής πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι:

➤ η διάκριση που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία μπορεί να είναι άμεση ή έμμεση.

Σύμφωνα με τον Νόμο 3304/27.01.2005/ΦΕΚ Αρ. 16 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» - που ενσωματώνει στην εθνική μας νομοθεσία τις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29^{ης} Ιουνίου 2000 και 2007/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27^{ης} Νοεμβρίου 2000 - συντρέχει:

α) *άμεση διάκριση*, όταν, λόγω αναπηρίας, ένα άτομο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση.

β) *έμμεση διάκριση*, όταν μια φαινομενικά ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική, μπορεί να θέσει πρόσωπα λόγω αναπηρίας σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα.

- δεν συνιστά διάκριση η λήψη μέτρων υπέρ των ατόμων με αναπηρία (όπως π.χ. εύλογες προσαρμογές του εργασιακού χώρου ή η λήψη μέτρων σύμφωνα με ότι ορίζει το άρθρο 21 παρ. 6 του Συντάγματος της χώρας).

Για αρκετές δεκαετίες, επικαλούμενοι την αρχή της ισότητας, επιδιώχθηκε η ομοιότητα με την υποχρέωση της ίδιας μεταχείρισης όλων των ανθρώπων. Η μη τήρηση της αρχής αυτής συνιστούσε (και συνιστά) διάκριση. Δεν άργησαν όμως όλα τα κινήματα να διαπιστώσουν ότι οι νόμοι και οι πολιτικές για την προώθηση της ίδιας μεταχείρισης δεν ήταν σε θέση να επανορθώσουν τις υφιστάμενες ανισότητες. Η πραγματική ισότητα δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί με την προώθηση της ίδιας μεταχείρισης, όσο επικρατεί η άποψη ότι τα «διαφορετικά» άτομα πρέπει να προσαρμόζονται μονόπλευρα στα πρότυπα των «άλλων». Έγινε συνεπώς αντιληπτό από τα κινήματα για τα ίσα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου του αναπηρικού κινήματος, ότι αυτό που πρέπει να υποστηρίζουν είναι ο σεβασμός της ατομικής και ομαδικής ιδιαιτερότητας. Με άλλα λόγια, σύμφωνα με την νέα προσέγγιση που δόθηκε στην αρχή της ισότητας, αυτό που συνιστά διάκριση δεν είναι η διαφορετική αντιμετώπιση των ανθρώπων αλλά: α) η διαφορετική αντιμετώπιση ανθρώπων που βρίσκονται σε παρόμοια θέση και β) η όμοια αντιμετώπιση ανθρώπων που βρίσκονται σε διαφορετική θέση¹⁸.

- για την ορθή εφαρμογή της αρχής της μη διάκρισης κατά την υλοποίηση των δράσεων των Ε.Π. της νέας προγραμματικής περιόδου απαραίτητη είναι η αποδελτίωση όλης της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας σε ζητήματα καταπολέμησης των διακρίσεων.

Πεδίο εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, είναι όλοι οι τομείς παρέμβασης των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Για τη ορθή εφαρμογή της αρχής της μη διάκρισης σε όλα τα επίπεδα πρέπει:

- Να διασφαλίζεται η συμμετοχή των ίδιων των ατόμων με αναπηρία στο *σχεδιασμό* όλων των δράσεων των Ε.Π..

¹⁸ σελ: 8 - 9, Έκθεση για τη 3^η Δεκέμβρη 2002 «2003 Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία: Πενήντα εκατομμύρια Ευρωπαίοι με αναπηρία αρνούνται τον παθητικό ρόλο και διεκδικούν τη συμμετοχή τους στο κοινωνικό - οικονομικό και πολιτικό στερέωμα της Ευρώπης», ΕΣΑμεΑ, Αθήνα, Δεκέμβριος 2002.

- Να διασφαλίζεται κατά την υλοποίηση η συμπερίληψη των ιδιαίτερων αναγκών του συνόλου των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις δράσεις των Ε.Π και η επιλεξιμότητα εκείνων των δαπανών που απαιτούνται για την πλήρη εφαρμογή της (εργονομικές διευθετήσεις, εύλογες προσαρμογές, ειδικό εξοπλισμό, ειδικό λογισμικό κτλ).
- Να υπάρχει η δυνατότητα μέτρησης του αριθμού των ωφελομένων ατόμων με αναπηρία από τις δράσεις που απευθύνονται στον γενικό πληθυσμό (δημιουργία δεικτών) για την ορθή παρακολούθηση, αλλά και την αξιολόγηση των υλοποιούμενων δράσεων. Επιπρόσθετα, πρέπει να προωθείται σε όλα τα επίπεδα η συμμετοχή των ίδιων των ατόμων με αναπηρία στην παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής των Ε.Π.
- Να διασφαλίζεται κατά την αξιολόγηση η συμμετοχή των τελικών χρηστών - ατόμων με αναπηρία.

Αξίζει να τονιστεί ότι η διασφάλιση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της καταπολέμησης της διάκρισης, άμεσης ή έμμεσης.

2.2.2. Στοχευμένες δράσεις για τα άτομα με αναπηρία

Δεδομένου ότι:

- ο Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προχωρήσουν κατά την νέα προγραμματική περίοδο στην λήψη θετικών μέτρων δράσης για τα άτομα με αναπηρία σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η κατάρτιση με στόχο την κοινωνική ένταξη και την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους,
- στις «Κατευθυντήριες Γραμμές των Πολιτικών Απασχόλησης των κρατών μελών 2005 - 2008»¹⁹, οι οποίες αντανakλούν την Αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας, υπάρχει ρητή αναφορά στα άτομα με αναπηρία στον στόχο «Ενίσχυση της Κοινωνικής και Εδαφικής Συνοχής»,
- στην ενότητα 7 «Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή» του «Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005 - 2008»²⁰, το οποίο σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ε.Ε., πρέπει να προωθείται μέσα από το ΕΣΠΑ, αναφέρεται ότι: «το παράδοξο της διατήρησης υψηλών αναπτυξιακών ρυθμών τα προηγούμενα χρόνια, με παράλληλη αύξηση τόσο των ποσοστών φτώχειας, όσο και της ενίσχυσης των κοινωνικών ανισοτήτων, καταδεικνύει πως η ανάπτυξη των τελευταίων ετών υπήρξε στρεβλή, δηλαδή, οι καρποί της δεν διαχέονται ούτε σε ολόκληρη τη χώρα, ούτε σε όλα τα κοινωνικά στρώματα. Το νέο αναπτυξιακό μοντέλο που προωθείται στοχεύει στην αντιμετώπιση των στρεβλώσεων των προηγούμενων ετών, έχοντας ως γνώμονα

¹⁹ «Απόφαση του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου 2005 για τις κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών (2005/600/ΕΚ)».

²⁰ Σελίδα 32 «Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005 - 2008», Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα, Οκτώβριος 2005.

την ισόρροπη ανάπτυξη μέσα από την οικονομική αναβάθμιση των λιγότερο ευνοημένων περιοχών και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού».

Και λαμβάνοντας υπόψη ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός που υφίστανται τα άτομα με αναπηρία:

- είναι συνέπεια των εμποδίων που αντιμετωπίζουν σε όλους τους τομείς της ζωής τους (π.χ. εκπαίδευση, κατάρτιση, απασχόληση, Κοινωνία της Πληροφορίας, δομημένο περιβάλλον, μέσα μαζικής μεταφοράς κτλ),
- είναι ένα φαινόμενο που πέρα από τη διάσταση της οικονομικής φτώχειας έχει και τη διάσταση της κοινωνικής φτώχειας,

τότε η ελληνική Πολιτεία οφείλει να κατανοήσει ότι για να καταπολεμήσει τη διπλή διάσταση του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία στο σύνολό τους και να προωθήσει την κοινωνική συνοχή απαιτείται η υιοθέτηση μιας ολιστικής προσέγγισης. Απαιτείται η λήψη θετικών μέτρων δράσης με στόχο την εξάλειψη των εμποδίων από όλους τους τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρία, τα οποία μάλιστα πρέπει να παρουσιάζουν στενή συνέργια μεταξύ τους.

Δεδομένου ότι η διάκριση αποτελεί τη βάση του κοινωνικού αποκλεισμού, για την πλήρη εφαρμογή της αρχής της μη διάκρισης, πέραν της οριζόντιας ενσωμάτωσής της στα Ε.Π. της νέας προγραμματικής περιόδου, απαραίτητη είναι η υλοποίηση στοχευμένων δράσεων. Επιπρόσθετα, η υλοποίηση τέτοιων δράσεων είναι απαραίτητη διότι:

α) τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ανομοιογενή πληθυσμιακή ομάδα, των οποίων οι ανάγκες διαφοροποιούνται ανάλογα με την κατηγορία και τη βαρύτητα της αναπηρίας. Τα άτομα με αναπηρία ανάλογα με την κατηγορία και τη σοβαρότητα της αναπηρίας αντιμετωπίζουν και διαφορετικούς φραγμούς και συνεπώς η βελτίωση της θέσης τους απαιτεί την υλοποίηση επιπλέον παρεμβάσεων προσανατολισμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε κατηγορίας.

β) υπάρχουν κατηγορίες ατόμων με αναπηρία που είναι πρόσθετα αποκλεισμένες. Τέτοιες κατηγορίες είναι:

- Άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης (όπως είναι τα άτομα με αυτισμό, νοητική υστέρηση, πολλαπλές αναπηρίες). Όσο μεγαλύτερη είναι η σοβαρότητα της αναπηρίας τόσο μεγαλύτερος είναι και ο βαθμός της φτώχειας και του αποκλεισμού, ιδιαίτερα μάλιστα όταν δεν παρέχονται οι απαιτούμενες υποστηρικτικές υπηρεσίες,
- Άτομα με αναπηρία που ζουν σε ιδρύματα: στην περίπτωση αυτή μπορούμε να μιλάμε για την πιο ακραία μορφή κοινωνικού αποκλεισμού, που είναι ο εγκλεισμός. Τα άτομα με αναπηρία που χρειάζονται υψηλό επίπεδο φροντίδας στην καθημερινή τους ζωή, συχνά στερούνται τη δυνατότητα της ατομικής επιλογής και του ελέγχου,

- Γυναίκες με αναπηρία αλλά και οι μητέρες, που στη χώρα μας ιδιαίτερα, έχουν την κύρια ευθύνη για τη φροντίδα του παιδιού με αναπηρία, είναι συχνότερα θύματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού,
- Άτομα με αναπηρία που ζουν σε αγροτικές, νησιωτικές, παραμεθόριες περιοχές της Ελλάδας: Η γεωγραφική τοποθεσία που ζει το άτομο με αναπηρία είναι ένας ακόμα παράγοντας που σχετίζεται με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι ευκαιρίες των ατόμων με αναπηρία που ζουν σε αγροτικές, νησιωτικές και παραμεθόριες περιοχές είναι συχνά περισσότερο περιορισμένες από αυτών που ζουν στα μεγάλα αστικά κέντρα, καθώς οι προσφερόμενες υπηρεσίες και η ποιότητά τους διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό,
- Μετανάστες με αναπηρία: η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει γίνει τόπος υποδοχής αρκετών μεταναστών και οφείλει να επιδείξει ιδιαίτερη μέριμνα για τα άτομα αυτά που είναι πρόσθετα αποκλεισμένα²¹.

Συνεπώς, κατά την νέα προγραμματική περίοδο, στο πλαίσιο εφαρμογής των Ε.Π. του ΕΣΠΑ, πρέπει να υλοποιηθούν και στοχευμένες δράσεις που θα αποσκοπούν στην καταπολέμηση της φτώχειας όλων των κατηγοριών των ατόμων με αναπηρία που ήδη προαναφέρθηκαν (για πχ αναβάθμιση/επέκταση υποστηρικτικών υπηρεσιών, υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, βελτίωση του τομέα της Υγείας και της Πρόνοιας κτλ), στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, καθώς επίσης και στην άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν σε όλους τους τομείς της ζωής τους (Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Δια Βίου Μάθηση, Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, Κοινωνία της Πληροφορίας κτλ).

Τέλος, προκειμένου να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή ωφέλεια που μπορούν να αποκομίσουν τα άτομα με αναπηρία από τις στοχευμένες δράσεις απαραίτητη είναι η συμμετοχή τους στο *σχεδιασμό* αυτών των δράσεων, η δημιουργία δεικτών για την μέτρηση του αριθμού των ωφελομένων ατόμων με αναπηρία από αυτές, καθώς επίσης και η συμμετοχή των ίδιων των ωφελομένων στην *αξιολόγησή τους*.

2.2.3. Η έννοια της «προσβασιμότητας» και η σημασία της οριζόντιας ένταξής της

Με τον όρο «*προσβασιμότητα*» νοείται το χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος (φυσικού, δομημένου ή ηλεκτρονικού), μιας υπηρεσίας ή ενός αγαθού που διασφαλίζει την αυτόνομη, ασφαλή και άνετη προσέγγιση και χρήση αυτών από όλους τους χρήστες χωρίς διακρίσεις φύλου, ηλικίας, αναπηρίας και λοιπών χαρακτηριστικών (σωματική διάπλαση, δύναμη, αντίληψη κλπ).

Η προσβασιμότητα είναι έννοια πολυδιάστατη και περικλείει:

- τη διάσταση της φυσικής πρόσβασης (μπορεί ένα άτομο να πάει εκεί που θέλει ή να φτάσει αυτό που θέλει;)

²¹ Σελ: 10, Έκθεση για τη 3^η Δεκέμβρη 2002 «2003 Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία: Πενήντα εκατομμύρια Ευρωπαίοι με αναπηρία αρνούνται τον παθητικό ρόλο και διεκδικούν τη συμμετοχή τους στο κοινωνικό - οικονομικό και πολιτικό στερέωμα της Ευρώπης», ΕΣΑμεΑ, Αθήνα, Δεκέμβριος 2002.

- τη διάσταση της λειτουργικότητας (μπορεί να χρησιμοποιήσει την υπηρεσία ή το αγαθό που θέλει;)
- τη διάσταση της επικοινωνίας (μπορεί να πληροφορηθεί και να επικοινωνήσει συμβατικά ή με εναλλακτικές μεθόδους και ηλεκτρονικά;)

Σχετίζεται δηλαδή με όλους του τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και η υλοποίησή της βασίζεται στη λογική της δημιουργίας αλυσίδων και δικτύων προσβάσιμων υποδομών / υπηρεσιών / αγαθών, με ταυτόχρονη ανάπτυξη συνεργιών και εφαρμογών σε όλους τους τομείς (κατοικία, εμπόριο / συναλλαγή, εκπαίδευση, αναψυχή, μεταφορές, τεχνολογία, κλπ), που θα εξασφαλίσουν την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες όλων των πολιτών με ή χωρίς αναπηρία.

Η προσβασιμότητα έχει ταυτισθεί με τα άτομα με αναπηρία, για τα οποία πράγματι αποτελεί την ικανή και αναγκαία συνθήκη αυτόνομης, ασφαλούς και αξιοπρεπούς διαβίωσης. Όμως στην πραγματικότητα αφορά στο σύνολο του πληθυσμού, δεδομένου ότι:

- η αναπηρία μπορεί να αγγίξει τον καθένα σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής του, μόνιμα ή προσωρινά,
- η αναπηρία είναι άμεσα συνυφασμένη με το περιβάλλον. Άτομα «ανάπηρα» σε ένα περιβάλλον μπορεί να μην είναι «ανάπηρα» σε ένα άλλο περιβάλλον κατάλληλα σχεδιασμένο, το οποίο παρέχει τα απαραίτητα βοηθήματα και υποστηρικτικές υπηρεσίες έχοντας άρει ταυτόχρονα τα φυσικά εμπόδια,
- δυσκολίες στην προσέγγιση και χρήση των υποδομών, υπηρεσιών και αγαθών ή την επικοινωνία αντιμετωπίζουν και άλλες πληθυσμιακές ομάδες, που αποτελούν σημαντικό ποσοστό του συνολικού πληθυσμού, τα «εμποδιζόμενα» άτομα.²²

Ένα προσβάσιμο περιβάλλον λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες όλων των πολιτών συμπεριλαμβανομένων όλων των κατηγοριών των ατόμων με αναπηρία (κίνησης, όρασης, ακοής, ομιλίας, αντίληψης, ψυχικές / γνωστικές κλπ) και διασφαλίζει την κατά το δυνατόν αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση καθενός, παρέχοντας τις κατάλληλες μορφές υποστήριξης (οδηγούς, αναγνώστες, μεταφραστές νοηματικής, τεχνικά και τεχνολογικά βοηθήματα κλπ). Διασφαλίζει κατάλληλα σχεδιασμένες υποδομές, υπηρεσίες και αγαθά του αυτού επιπέδου ποιότητας για όλους, τις οποίες παρέχει από τα ίδια σημεία σε όλους τους πολίτες με στόχο τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής χωρίς διακρίσεις. Παρέχει σε όλους ασφάλεια στις συνθήκες καθημερινής διαβίωσης και δράσης, αλλά και σε συνθήκες έκτακτης

²² Στα εμποδιζόμενα άτομα περιλαμβάνονται οι ηλικιωμένοι, τα μικρά παιδιά κάτω των 5 ετών, οι γυναίκες στα τελευταία στάδια της εγκυμοσύνης, τα άτομα που πάσχουν από αρθρίτιδα, άσθμα και καρδιακά προβλήματα, τα άτομα που είναι εθισμένα στο αλκοόλ ή τις ναρκωτικές ουσίες, τα άτομα που πάσχουν από μερική ή ολική απώλεια δυνατότητας επικοινωνίας, τα άτομα σε πανικό κάτω από συνθήκες εκτάκτου ανάγκης, τα άτομα που εκτίθενται σε υψηλές θερμοκρασίες, δηλητηριώδεις ή τοξικές συνθήκες, μολυσμένα περιβάλλοντα κλπ.- World Health Organization's International Classification of Functioning, Disability & Health, 2001.

ανάγκης. Ένα προσβάσιμο περιβάλλον είναι αποδεδειγμένα ένα ασφαλέστερο περιβάλλον.

Στην ουσία ένα προσβάσιμο περιβάλλον διασφαλίζει την ανεμπόδιστη συμμετοχή σε όλους τους τομείς της κοινωνίας: στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στην ενημέρωση, στο κοινωνικό γίνεσθαι γενικά, διασφαλίζοντας κατ' επέκταση ίσες ευκαιρίες σε όλους για προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη. Συντελεί έτσι στη δημιουργία μιας κοινωνίας βιώσιμης σε βάθος χρόνου που μπορεί να ικανοποιεί τις ανάγκες όλων των μελών της, σε όλα τα στάδια της ζωής τους.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, η προσβασιμότητα αποτελεί θεμελιώδη λίθο ενός ανθρωποκεντρικού βιώσιμου περιβάλλοντος και ένα σημαντικό προαπαιτούμενο για τη διασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης, αλληλεγγύης και ενσωμάτωσης, τα οποία είναι και τα βασικά χαρακτηριστικά μιας «αιφόρου κοινωνίας»²³.

Το ΕΣΠΑ 2007-2013 στοχεύει στην ενίσχυση της αιφόρου ανάπτυξης, της απασχόλησης, της κοινωνικής και χωρικής συνοχής και στην προώθηση της πραγματική σύγκλισης με τις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁴.

Με δεδομένους λοιπόν τους στόχους, αλλά και την έκταση εφαρμογής του και ιδιαίτερα μετά την έγκριση των αναθεωρημένων Κανονισμών των Ευρωπαϊκών Ταμείων - και κυρίως του Άρθρου 16 του Γενικού Κανονισμού - το ΕΣΠΑ 2007 - 2013 μπορεί και επιβάλλεται να λειτουργήσει σαν βασικό εργαλείο προώθησης της προσβασιμότητας σε εθνικό επίπεδο, αφενός για τη συμπλήρωση / ενίσχυση του πλέγματος προσβάσιμων υποδομών και υπηρεσιών ανά τομέα δράσεων και αφετέρου για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των υποδομών και υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Οι ρυθμοί γήρανσης του πληθυσμού διεθνώς σε συνδυασμό με την συρρίκνωση του επαγγελματικά ενεργού πληθυσμού, την επιμήκυνση του χρόνου ζωής και τις οικονομικές συνέπειες αυτών των γεγονότων στα δημόσια οικονομικά των χωρών και το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο έχουν θορυβήσει τα Κράτη σε τέτοιο βαθμό, που να τα αναγκάζουν να λάβουν σοβαρά μέτρα, μεταξύ των οποίων και η παράταση του χρόνου συμμετοχής των εργαζομένων στην παραγωγική διαδικασία. Η γήρανση όμως - ως γνωστόν - επισύρει εξασθένηση και μείωση των ικανοτήτων, με αποτέλεσμα οι ανάγκες ενός ατόμου μεγαλύτερης ηλικίας να προσομοιάζουν σταδιακά με αυτές ενός ατόμου - συχνά - με πολλαπλές αναπηρίες (προβλήματα όρασης, ακοής σε συνδυασμό με κινητική δυσκολία).

Τα άτομα με αναπηρία από την άλλη πλευρά, αποτελούν ένα ποσοστό 10-12% του συνολικού πληθυσμού. Στην Ε.Ε. ανέρχονται σε 50.000.000 άτομα περίπου²⁵ και στη χώρα μας πλησιάζουν το 1.000.000 άτομα, τα οποία ιδιαίτερα στην Περιφέρεια βιώνουν καθημερινά τον αποκλεισμό και στην πλειοψηφία τους απέχουν των

²³ «Προσβασιμότητα: Το "κλειδί" για την εξάλειψη των διακρίσεων», Έκθεση για την 3^η Δεκέμβρη 2005, ΕΣΑμεΑ.

²⁴ 3^η Εγκύκλιος για την Κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, Ιούνιος 2006, Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, Επιστημονική και Οργανωτική Γραμματεία Αναπτυξιακού Προγραμματισμού 2007 - 2013 Αθήνα, Ιούνιος 2006.

²⁵ Στοιχεία της EUROSTAT, έκδοση 2001.

παραγωγικών διαδικασιών, λόγω των εμποδίων που ο εφαρμοζόμενος σχεδιασμός και η αδιαφορία της Πολιτείας τους επιβάλλει.

Κατά συνέπεια, είναι λογικό να συμπεράνει κανείς ότι η δημοσιονομική εξυγίανση, η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, καθώς και οι διαρθρωτικές αλλαγές στις αγορές προϊόντων και η αειφόρος ανάπτυξη, στις οποίες στοχεύει το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και το ΕΣΠΑ, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν, όταν ένα τόσο μεγάλο ποσοστό (περίπου 40%) του πληθυσμού, που περιλαμβάνει τα άτομα με αναπηρία αλλά και τα άτομα μεγαλύτερων ηλικιών, παραμένει αποκλεισμένο και εκτός παραγωγικών διαδικασιών. Και ο μόνος τρόπος εισόδου ή/και παραμονής των ατόμων αυτών κατά το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα στην ενεργό επαγγελματική ζωή είναι η διασφάλιση της προσβασιμότητας.

Η προσβασιμότητα όμως αποτελεί δράση *οριζόντια*, η οποία αποδίδει μόνο εφόσον εξειδικευθεί και διαχυθεί σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής και ενσωματωθεί σε κάθε υποδομή και υπηρεσία, έτσι ώστε το υφιστάμενο πλέγμα υποδομών και υπηρεσιών να είναι δυνατόν να εξυπηρετεί, χωρίς κενά ή μη προσβάσιμα τμήματα, όλους τους πολίτες χωρίς διακρίσεις, τόσο στο Κέντρο όσο και στην Περιφέρεια, προς την οποία άλλωστε κατευθύνεται και το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων στη νέα προγραμματική περίοδο.

Παράλληλα ως βιώσιμη και αειφόρος δεν μπορεί να νοηθεί ανάπτυξη, η οποία δεν ικανοποιεί τις ανάγκες αυτής της γενεάς σε όλες τις φάσεις της ζωής της - άρα και τις πιο προχωρημένες ηλικίες- γεγονός το οποίο μπορεί να συμβεί μόνο στο πλαίσιο προσβάσιμων υποδομών και υπηρεσιών, οι οποίες και είναι οι μόνες που ικανοποιούν τις ανάγκες αυτές.

Όπως επίσης, δεν μπορεί να νοηθεί κοινωνική και χωρική συνοχή χωρίς τη διασφάλιση πλέγματος προσβάσιμων υποδομών και υπηρεσιών μεταξύ Κέντρου και Περιφέρειας, δεδομένου ότι είναι κοινά αποδεκτό πως σήμερα οι όποιες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της προσβασιμότητας στη χώρα μας στη συντριπτική τους πλειοψηφία αφορούν μόνο στο Κέντρο.

Σε συνέχεια των παραπάνω διαφαίνεται ότι η σχέση αφενός προσβασιμότητας και αφετέρου σύγκλισης, συνοχής και αειφόρου ανάπτυξης είναι αμφιμονοσήμαντη. Η πρώτη βοηθά στην υλοποίηση των δεύτερων ενώ αυτές δεν μπορούν να επιτευχθούν παρά μόνο εμπεριέχοντας την πρώτη.

Εκ των πραγμάτων, δηλαδή, η επιτυχία των στόχων του ΕΣΠΑ και κατ' επέκταση των Ε.Π. είναι συνυφασμένη με την διασφάλιση της προσβασιμότητας, γεγονός που έγκαιρα έγινε αντιληπτό στο σχεδιασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτυπώθηκε στις αναφορές για την προσβασιμότητα και τη μη διάκριση των νέων Κανονισμών.

Συνοψίζοντας, θεωρούμε ότι είναι εμφανής, πλέον, η «πρόκληση» την οποία καλείται να αξιοποιήσει η χώρα μας ώστε μέσω του *ΕΣΠΑ να αποκαταστήσει τη συνέχεια της «αλυσίδας» της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε εθνικό επίπεδο, καλλιεργώντας ταυτόχρονα μια νέα κουλτούρα ολιστικής προσέγγισης της εθνικής ανάπτυξης !*

2.3. Ο ρόλος του εθνικού αναπηρικού κινήματος στη διαβούλευση για την κατάρτιση του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007 - 2013

Από τον Ιούνιο του 2004 - με την αποστολή της 1^{ης} Εγκυκλίου - το Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, που είναι αρμόδιο για τη διατύπωση της πρότασης του ΕΣΠΑ και για το συντονισμό των διαδικασιών, ξεκίνησε τη διαδικασία κατάρτισης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007 - 2013, το οποίο στοχεύει να συνεχίσει την αναπτυξιακή πορεία της χώρας που είχαν αρχίσει τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης. Ταυτόχρονα (Ιούνιος 2004) με τη διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΠΑ το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, όπως άλλωστε προβλέπεται από την Ε.Ε²⁶, ξεκίνησε και μια ευρεία διαβούλευση με τους φορείς χάραξης πολιτικής όλων των επιπέδων και με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους. Η διαβούλευση εστίασε στις εναλλακτικές επιλογές ανάπτυξης τόσο των περιφερειών, όσο και της χώρας γενικότερα²⁷. Με τη διοργάνωση του 4^{ου} Εθνικού Αναπτυξιακού Συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 5 Οκτωβρίου του 2006 τυπικά ολοκληρώθηκε και η όλη διαδικασία διαβούλευσης.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το αναπηρικό κίνημα της χώρας έδωσε δυναμικά το παρόν στη διαδικασία διαβούλευσης για την κατάρτιση του ΕΣΠΑ 2007 - 2013 μέσω:

α) της συμμετοχής εκπροσώπων του στα 4 Εθνικά Αναπτυξιακά Συνέδρια που διοργανώθηκαν από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, στα 13 Περιφερειακά Αναπτυξιακά Συνέδρια που διοργανώθηκαν από τις Περιφέρειες της χώρας, στα Αναπτυξιακά Συνέδρια που διοργανώθηκαν από διάφορα Υπουργεία (Πχ Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κτλ) και στις 2 θεματικές συναντήσεις που διοργάνωσε το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών που στόχευαν στην αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση στην εθνική αναπτυξιακή στρατηγική οριζόντιων και ειδικών θεμάτων (πχ ισότητα ευκαιριών, ρόλος και συμβολή κοινωνικών ομάδων κτλ),

β) της συμπλήρωσης σχετικών ερωτηματολογίων,

γ) της έγγραφης αποστολής προτάσεων: στις Ομάδες Σχεδιασμού Προγραμμάτων που είναι αρμόδιες για την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007 - 2013 και των Τομέων που θα ενσωματωθούν στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα («Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», «Ψηφιακή Σύγκλιση», «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», «Εκπαίδευση & Διαβίου Μάθηση», Τομέα «Πολιτισμού» κτλ), στην Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών για το σχεδιασμό του Πλαισίου Διαχείρισης, Παρακολούθησης και

²⁶ Άρθρο 11 και 28.1 του Κανονισμού (Εκ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999. Σύμφωνα με αυτά τα άρθρα, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να συμπεριλάβουν στην προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων την Κοινωνία των Πολιτών και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, συνάπτοντας με αυτόν τον τρόπο μια εταιρική σχέση.

²⁷ Σύμφωνα με ομιλία του Γενικού Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης κ. Κ. Μουσουρούλη στο πλαίσιο της 1^{ης} Συνάντησης για την κατάρτιση του ΕΣΠΑ 2007 - 2013, Αθήνα 30.06.2004.

Ελέγχου και τα Κριτήρια Διαχειριστικής Επάρκειας των δυνητικών Δικαιούχων των Ε.Π. της νέας προγραμματικής περιόδου.

Η Συνομοσπονδία με υπομνήματα που υπέβαλε στον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και στον Γενικό Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης, μεταξύ άλλων, διεκδίκησε:

- τη συγκρότηση Ειδικής Επιτροπής στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών - στην οποία να συμμετέχουν και 2 εκπρόσωποι της Συνομοσπονδίας - η οποία θα επεξεργαστεί τον τρόπο ένταξης της αρχής της μη διάκρισης και του κριτηρίου της προσβασιμότητας στο ΕΣΠΑ 2007 - 2013,
- την εκπόνηση μελέτης που θα εξετάσει τον τρόπο ένταξης της αρχής της μη διάκρισης και του κριτηρίου της προσβασιμότητας στα Ε.Π. του ΕΣΠΑ,
- τη δημιουργία διακριτού άξονα στο ΕΣΠΑ για την κοινωνική συνοχή,
- τη στήριξη της Συνομοσπονδίας προκειμένου να αποτελέσει τον αρμόδιο φορέα άσκησης συστηματικής παρακολούθησης και υποστήριξης της ορθής εφαρμογής των προαναφερθέντων κριτηρίων,
- την αναγνώριση της Συνομοσπονδίας και των φορέων - μελών αυτής ως δυνητικών δικαιούχων με στόχο την αποτελεσματικότερη εφαρμογή δράσεων που θα απευθύνονται στα άτομα με αναπηρία.

Η σύσταση στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών «Τεχνικής Επιτροπής για την ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας των ΑμεΑ και της αρχής της μη διάκρισης στο ΕΣΠΑ 2007 - 2013»²⁸ και η εκπόνηση σχετικής μελέτης - για τα οποία γίνεται λεπτομερέστατη αναφορά στο κεφάλαιο 2.4 - αποτελεί σταθμό για τον εθνικό αναπτυξιακό σχεδιασμό και την πορεία του εθνικού αναπηρικού κινήματος και είναι βέβαιο ότι θα συμβάλλει στην επίτευξη ουσιαστικής προόδου όσον αφορά στη θέσπιση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την υποστήριξη της ενεργητικής ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία και την οικονομία.

2.4. Η ΕΣΑμεΑ ως Δομή Υποστήριξης και Ελέγχου

Σύμφωνα:

- με την Έκθεση της Ομάδας Εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «2010: Μία Ευρώπη προσβάσιμη για όλους» (Οκτώβριος 2003), αναγνωρίζεται από την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι: «Οι πολιτικές προσβασιμότητας μπορούν να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν μόνο με τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που τα εκπροσωπούν»,

²⁸ σελίδα 42, 4^η Εγκύκλιος για την Κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα, Νοέμβριος 2006.

- με το άρθρο 16 «Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση» του νέου Κανονισμού των Ταμείων, στο οποίο μνημονεύεται ρητά η υποχρέωση των κρατών μελών να αποτρέψουν κάθε διάκριση λόγω αναπηρίας και να διασφαλίσουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα στάδια υλοποίησης δράσεων χρηματοδοτούμενων από τα Ταμεία,

το αναπηρικό κίνημα, καλείται στη νέα προγραμματική περίοδο εκ των πραγμάτων να διαδραματίσει καθοριστικής σημασίας ρόλο και να τεθεί επικεφαλής στην εθνική προσπάθεια για την ένταξη των αρχών της προσβασιμότητας και της μη διάκρισης στα Ε.Π. του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007 - 2013 με στόχο την αξιοποίηση του μεγαλύτερου αναπτυξιακού προγράμματος στην προσπάθεια εξίσωσης των ευκαιριών των ατόμων με αναπηρία στην ελληνική κοινωνία.

Στη λογική αυτή, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, όπως ήδη προαναφέρθηκε, διεκδίκησε και πέτυχε:

- Τη συγκρότηση «Τεχνικής Επιτροπής για την ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας των ΑμεΑ και της αρχής της μη διάκρισης στο ΕΣΠΑ 2007 - 2013» με τη συμμετοχή όλων των φορέων και υπηρεσιών που εμπλέκονται στην υλοποίηση των Ε.Π. την νέας προγραμματικής περιόδου και εκπροσώπων του αναπηρικού κινήματος της χώρας με στόχο:
 - Την εξειδίκευση των παραπάνω αρχών/κριτηρίων ανά τομέα πολιτικής (στις δράσεις που θα ενταχθούν στα υπό διαμόρφωση Τομεακά και Περιφερειακά Ε.Π.).
 - Την αποτελεσματική ένταξή τους στο υπό αναθεώρηση Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου.
 - Τον εντοπισμό των κρίσιμων σημείων της διαδικασίας σχεδιασμού και εφαρμογής όσον αφορά στην ένταξη της προσβασιμότητας και της αρχής της μη διάκρισης.
 - Τη διερεύνηση μεθόδων παρακολούθησης, αξιολόγησης, πιστοποίησης και παρακολούθησης των πράξεων των Ε.Π. αναφορικά με την ορθή εφαρμογή αυτών των αρχών/κριτηρίων.
 - Την παροχή κατευθύνσεων, τεχνικών οδηγιών, ενημέρωσης και υποστήριξης προς τους φορείς προγραμματισμού (πχ Ομάδες Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ), Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΕΥΔ), διαχείρισης, εφαρμογής και παρακολούθησης.
 - Την σύνταξη προδιαγραφών για την ανάθεση και εκπόνηση σχετικής μελέτης (με αντικείμενο την ανάπτυξη μεθοδολογίας ελέγχου στη φάση υλοποίησης και πιστοποίησης της ένταξης της προσβασιμότητας και της αρχής μη διάκρισης στα Ε.Π. και τις επιμέρους δράσεις, καθώς και μεθοδολογίας λειτουργίας του τριτοβάθμιου φορέα εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία ως δομής υποστήριξης και ελέγχου).
 - Την σύνταξη εξειδικευμένων τεχνικών προδιαγραφών για την ενσωμάτωση της προσβασιμότητας και της αρχής μη διάκρισης στις προκηρύξεις των επιμέρους δράσεων μετά την έγκριση των Ε.Π..
 - Την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που θα προκύπτουν κατά την υλοποίηση των Ε.Π. όσον αφορά στην ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας και της αρχής μη διάκρισης.

- Την εκπόνηση ειδικής μελέτης με στόχο:
 - την ανάπτυξη μεθοδολογίας ελέγχου στη φάση υλοποίησης και πιστοποίησης της ένταξης της προσβασιμότητας και της αρχής μη διάκρισης στα ΕΠ και τις επιμέρους δράσεις και
 - την ανάπτυξη μεθοδολογίας λειτουργίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία δομής υποστήριξης και ελέγχου.

Στη συνέχεια της διαδικασίας για την ορθή εφαρμογή και αποτελεσματική ενσωμάτωση των αρχών της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας σε όλα τα στάδια υλοποίησης των χρηματοδοτούμενων δράσεων από τα Ταμεία της Ε.Ε., απαιτείται:

- Η πλήρης εφαρμογή από τις Διαχειριστές Αρχές των Ε.Π. των εκροών του έργου της Τεχνικής Επιτροπής και των πορισμάτων της μελέτης, καθώς επίσης και η κατάρτιση από το αναπηρικό κίνημα της χώρας όλων των στελεχών που απασχολούνται σε αυτές τις Αρχές πάνω σε ζητήματα προσβασιμότητας, προκειμένου να κατανοήσουν ότι:

- η προσβασιμότητα αφορά τόσο σε υποδομές (κτιριακές και τεχνολογικές) όσο και σε υπηρεσίες,
- η προσβασιμότητα αναφέρεται τόσο σε θέματα κινητικότητας όσο και όρασης, ακοής, αντίληψης και επικοινωνίας αλλά και ασφάλειας,
- η ενσωμάτωση της προσβασιμότητας στο οποιοδήποτε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα από την αρχή, ελάχιστα έως καθόλου, αυξάνει το κόστος της επένδυσης, ενώ αντίθετα πολλαπλασιάζει τα οφέλη διευρύνοντας την αγορά δυνητικών πελατών και αυξάνοντας την βιωσιμότητα της επένδυσης και ότι
- η προσβασιμότητα αποτελεί στην ουσία προστιθέμενη αξία που, η ενσωμάτωσή της στην επένδυσή τους, την καθιστά ιδιαίτερα ελκυστική και ανταγωνιστική σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον.

- Η θέσπιση θεσμικού πλαισίου και δομής για τη διενέργεια εξωτερικών ελέγχων και πιστοποίησης της ένταξης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα στάδια υλοποίησης των Προγραμμάτων.

Η περιορισμένη τεχνογνωσία στα σχετικά θέματα αναπηρίας και προσβασιμότητας των υφιστάμενων θεσμοθετημένων φορέων ελέγχου (υπηρεσίες, φορείς, ιδιώτες σύμβουλοι κλπ), το μεγάλο θεσμικό κενό στην εθνική νομοθεσία που αφορά στην πιστοποίηση της προσβασιμότητας, καθώς επίσης και το γεγονός ότι είναι διεθνώς αναγνωρισμένο ότι η μόνη πραγματικά αξιόπιστη πιστοποίηση είναι αυτή που υλοποιείται με τη συμμετοχή των χρηστών των τελικών προϊόντων και των υπηρεσιών, συνηγορεί στην υποχρεωτική εμπλοκή - στη φάση εξωτερικών ελέγχων και πιστοποίησης - των ίδιων των τελικών χρηστών, δηλαδή των ατόμων με αναπηρία.

Είναι γεγονός ότι το αναπηρικό κίνημα της χώρας, παρά την τεχνογνωσία που διαθέτει, την εμπειρία που έχει αναπτύξει κατά τους πολυετείς αγώνες του στην κατεύθυνση της εξίσωσης των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία στη χώρα μας, αλλά και την στενή συνεργασία του με το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία

(European Disability Forum) - στην προσπάθεια διαμόρφωσης μιας ενιαίας ευρωπαϊκής πολιτικής στα θέματα αναπηρίας - δεν διαθέτει ακόμη την τεχνοκρατική εκείνη δομή που απαιτείται ώστε να λειτουργήσει αυτόνομα ως Αρχή ελέγχου και πιστοποίησης της προσβασιμότητας των δράσεων των Ε.Π. του ΕΣΠΑ. Ως εκ τούτου απαιτείται η υποστήριξη του από το Ε.Π. «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» με στόχο τη δημιουργία ειδικού θεσμικού πλαισίου και της απαιτούμενης δομής για τη διενέργεια των εξωτερικών ελέγχων και πιστοποίησης της ένταξης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα στάδια υλοποίησης των Προγραμμάτων.

2.5. Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία και οι φορείς - μέλη αυτής ως δυνητικοί δικαιούχοι στην νέα προγραμματική περίοδο

Δεδομένου ότι στα άρθρα Άρθρο 11 και 28.1 του Γενικού Κανονισμού των Ταμείων της Ε.Ε. αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συμπεριλάβουν στην προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων την Κοινωνία των Πολιτών και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις συνάπτοντας μια εταιρική σχέση, είναι εμφανές ότι το νέο κανονιστικό πλαίσιο της Ε.Ε. αναγνωρίζει το δικαίωμα πρόσβασης των φορέων εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία στις πηγές χρηματοδότησης των διαρθρωτικών παρεμβάσεων.

Συνεπώς, στο πλαίσιο του σχεδιασμού του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2007 - 2013 στο οποίο θα καθοριστούν και τα «Κριτήρια Διαχειριστικής Επάρκειας (των) Δυνητικών Δικαιούχων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2007 - 2013»²⁹, η ελληνική Πολιτεία οφείλει να μην αγνοήσει, αλλά αντιθέτως να συμπεριλάβει το αναπηρικό κίνημα ως δυνητικό δικαιούχο σε δράσεις που θα αφορούν άμεσα ή έμμεσα στα άτομα με αναπηρία. Με αυτόν τον τρόπο, αφενός θα αξιοποιηθεί η πολύτιμη πολύχρονη εμπειρία και τεχνογνωσία³⁰ που διαθέτει η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, αφετέρου θα διασφαλιστεί η μέγιστη ωφέλεια που μπορούν να αποκομίσουν τα άτομα με αναπηρία - ως τελικοί ωφελοόμενοι - από την υλοποίηση επιτυχών παρεμβάσεων.

Απαραίτητη όμως προϋπόθεση για την αναγνώριση της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία και των φορέων μελών αυτής ως δυνητικών δικαιούχων κατά την νέα προγραμματική περίοδο, είναι η διαβάθμιση των κριτηρίων διαχειριστικής επάρκειας και των κανονισμών λειτουργίας προκειμένου να ανταποκρίνονται στο μέγεθος, την οργανωτική δομή και την επάρκεια των αναπηρικών οργανώσεων.

Επιπρόσθετα:

- η ανάπτυξη πολιτικών και μηχανισμού υποστήριξης των αναπηρικών οργανώσεων και συμπληρωματικών κανονιστικών ρυθμίσεων όπου αυτό απαιτηθεί και

²⁹ Αρ. πρωτ. 34590/ΕΥΣΑΠ 2812/01.09.2006, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης.

³⁰ Η Συνομοσπονδία έχει δραστηριοποιηθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα στην υλοποίηση Ευρωπαϊκών και Εθνικών Προγραμμάτων. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της ΕΣΑμεΑ: www.esaea.gr

- η δημιουργία Συμπράξεων ανάμεσα σε αναπηρικές οργανώσεις και πιθανώς και άλλους εξειδικευμένους φορείς, που θα ενισχύσει την επάρκεια μικρών οργανώσεων,

θα επιτρέψει στις πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες οργανώσεις της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία - που ανέρχονται σε πάνω από 300 πανελλαδικά - να ενεργήσουν ως Δυνητικοί Δικαιούχοι, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο αφενός την ευρεία υλοποίηση δράσεων προς όφελος των ατόμων με αναπηρία σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο αφετέρου την άμεση ενημέρωσή τους και άρα πρόσβασή τους στην πληροφόρηση.

3. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΣΠΑ

Στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 - 2013 - Οκτώβριος 2006, αναφέρονται οι πέντε θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής, οι οποίες εστιάζουν στην ανάγκη άσκησης πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με τρόπο που θα καταστήσει τις Περιφέρειες αλλά και τις πόλεις της χώρας τόπους έλξης και εγκατάστασης επιχειρήσεων, βελτιώνοντας ταυτόχρονα το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της και αμβλύνοντας τις διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Οι προτεραιότητες αυτές αντικατοπτρίζουν και εξειδικεύουν τις στρατηγικές επιλογές για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος της χώρας, όπως αυτές αναδείχθηκαν μέσω της ευρύτατης διαβούλευσης με τους φορείς τομεακών και περιφερειακών πολιτικών, τους κοινωνικο-οικονομικούς εταίρους και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Παρακάτω, παρουσιάζονται οι εν λόγω προτεραιότητες, όπως αναφέρονται στο ΕΣΠΑ, και παράλληλα επιχειρείται μια συνοπτική προσέγγιση αυτών από την σκοπιά της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, με στόχο την διευκόλυνση όλων των εμπλεκόμενων Φορέων και Υπηρεσιών να εξειδικεύσουν τις απαιτήσεις και να συγκεκριμενοποιήσουν τις επιπτώσεις του «Άρθρου 16 : Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση» του Γενικού Κανονισμού των Ταμείων της Ε.Ε. στον αναπτυξιακό σχεδιασμό.

3.1. Θεματική Προτεραιότητα 1: Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας

Γενικός στόχος 1: Η αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Ο γενικός στόχος εστιάζει στη στοχευμένη προσέλκυση επενδυτών και θα επιτευχθεί μέσω της υποστήριξης παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην αύξηση των εξαγωγών και στη μείωση της εισαγωγικής διείσδυσης, της διασύνδεσης με διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής, της εγκατάστασης μόνιμων συνεργασιών ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων.

Επιπλέον ο στόχος θα προωθηθεί μέσω της αναβάθμισης των επιχειρήσεων προς δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, των επενδύσεων σε τομείς υψηλής τεχνολογίας με αυξημένες απαιτήσεις σε επιστημονικό δυναμικό, του προσανατολισμού στις διεθνείς αγορές (ΝΑ Ευρώπης, Μεσογείου, Παρευξείνιων χωρών, κλπ) καθώς και της δημιουργίας δυνατοτήτων αυτόνομης δραστηριοποίησης των Περιφερειών για την προσέλκυση ξένων επενδυτών.

Γενικός στόχος 2: Η ανάπτυξη βιώσιμης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- στην τόνωση της προδιάθεσης για επιχειρηματικότητα
- στη μετατόπιση από την επιχειρηματικότητα ανάγκης στην εταιρική επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων
- στη στήριξη της καινοτομικής επιχειρηματικότητας σε τομείς με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα
- στην προώθηση της επιχειρηματικής διάστασης στην προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος

Οι 3 πρώτοι στόχοι εστιάζουν στην υποστήριξη συστάδων (clusters) επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο, στη διεύρυνση της υποστήριξης των επενδυτικών δραστηριοτήτων στο

σύνολο των άλλων επενδύσεων και των επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό. Επίσης, εστιάζουν στην ανάπτυξη ενός ορθολογικού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, στην αναβάθμιση και απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην άρση εμποδίων στην ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων, στη δημιουργία «φιλικού» διοικητικού – ρυθμιστικού περιβάλλοντος. Τέλος, εστιάζουν στον αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων υπέρ της ποιοτικής και εξειδικευμένης επιχειρηματικότητας και στην ανάπτυξη των επικοινωνιακών εκστρατειών και της εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα.

Επιπλέον, εστιάζουν στην ανάληψη μέτρων για την ενίσχυση των ακτοπλοϊκών συνδέσεων κυρίως για κοινωνικούς λόγους και την προώθηση της βιώσιμης και ασφαλούς κινητικότητας, καθώς και στη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στους λιμένες της χώρας προκειμένου να αποτελέσουν παράγοντες προσέλκυσης δραστηριοτήτων και επενδύσεων.

Η «προώθηση της επιχειρηματικής διάστασης στην προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος» εστιάζει στην ενίσχυση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων, στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας για την παραγωγή περιβαλλοντικών προϊόντων και υπηρεσιών, στην προώθηση της καινοτομίας για την ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών καθώς και στην ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος στις βιομηχανικές συγκεντρώσεις.

Τα άτομα με αναπηρία στην Ε.Ε., όπως έχει ήδη προαναφερθεί, ανέρχονται σήμερα σε 50.000.000 άτομα περίπου, τα δε άτομα άνω των 65 ετών (κατηγορία με ανάγκες παρόμοιες με αυτές των ατόμων με αναπηρία) εκτιμάται ότι στα επόμενα 25 χρόνια θα αποτελούν περίπου το 40% του συνολικού πληθυσμού, ποσοστό διπλάσιο από το σημερινό³¹. Μεγέθη που δεν είναι δυνατόν να αγνοηθούν κατά το σχεδιασμό δράσεων για την ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, δεδομένου ότι στο άμεσο μέλλον περίπου 1 στους 2 πολίτες αναμένεται να είναι πλέον άτομο με κάποιου είδους εμποδισμό ή αναπηρία.

Κατά συνέπεια το νεο-σχεδιαζόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον θα πρέπει πριν από οτιδήποτε άλλο να διασφαλίζει την πρόσβαση στα άτομα αυτά ως δυνητικούς πελάτες και να τα υποστηρίζει ως δυνητικούς επιχειρηματίες και ενεργές παραγωγικές δυνάμεις.

Οι κτιριακές υποδομές, ο τεχνολογικός εξοπλισμός και το χρησιμοποιούμενο λογισμικό, οι παρεχόμενες υπηρεσίες αλλά και η στρατηγική προβολής (επικοινωνία), καθώς και το γενικό πλαίσιο λειτουργίας που θα αναπτυχθεί, θα πρέπει να έχουν λάβει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και να είναι προσβάσιμα σε αυτά, το δε προσωπικό των επιχειρήσεων όλων των βαθμίδων να είναι ενημερωμένο σε θέματα σχετικά με την αναπηρία και την προσβασιμότητα.

Ειδικότερα, όσον αφορά στην ενίσχυση των ακτοπλοϊκών συνδέσεων, και μάλιστα «κυρίως για κοινωνικούς λόγους» αλλά και «στην προώθηση της βιώσιμης και ασφαλούς κινητικότητας, καθώς και στη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στους λιμένες της χώρας προκειμένου να αποτελέσουν παράγοντες προσέλκυσης δραστηριοτήτων και επενδύσεων», σύμφωνα με τους παραπάνω στόχους του ΕΣΠΑ, είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι η ασφάλεια και η βιωσιμότητα είναι στενά συνδεδεμένες με την προσβασιμότητα, η οποία θα πρέπει να ενσωματωθεί και σε όλες τις δράσεις βελτίωσης των υπηρεσιών που παρέχονται στους λιμένες (κτιριακές υποδομές, υποδομές πλοίων, επικοινωνία, ενημέρωση, εξυπηρέτηση επιβατών με αναπηρία κλπ), αλλά και σε όλες τις σχετικές με αυτούς δομές (ταξιδιωτικά πρακτορεία, γραφεία έκδοσης εισιτηρίων κλπ).

³¹ TRANSPORT AND AGEING OF THE POPULATION, European Conference of Ministers of Transport, February 2002.

Γενικός στόχος 3 : Η αύξηση της ζήτησης και η γενική ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας και των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την Ελληνική επικράτεια και στη μείωση της εποχικότητας
- στη διεθνή προβολή της χώρας ως ασφαλούς και ελκυστικού τουριστικού προορισμού

Η «επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την Ελληνική επικράτεια και η μείωση της εποχικότητας» εστιάζει στην αυξημένη προσέλευση ξένων επισκεπτών και την παράλληλη ενίσχυση του εγχώριου τουρισμού. Αυτό θα επιτευχθεί με την ενίσχυση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, τη δυναμική ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού και τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών.

Η «ενίσχυση της διεθνούς προβολής της χώρας ως ασφαλούς και ελκυστικού τουριστικού προορισμού» στοχεύει στην αξιοποίηση των επιτευγμάτων και των εργαλείων της κοινωνίας της γνώσης, των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και των χρηματοοικονομικών εργαλείων.

Όσον αφορά στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας και των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα, επισημαίνεται ότι αυτή θα πρέπει να ακολουθήσει τις νεώτερες πολιτικές στον τομέα του Τουρισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι οποίες επικεντρώνονται ακριβώς στην ανάπτυξη στρατηγικών και πολιτικής για τη διασφάλιση προσβάσιμων υποδομών (τουριστικών καταλυμάτων όλων των κατηγοριών, χώρων εστίασης και αναψυχής, παραλιών, μεταφορικών μέσων, δικτυακών τόπων κλπ) και κατάλληλα εκπαιδευμένων στελεχών σε θέματα εξυπηρέτησης και συναλλαγής με πελάτες με αναπηρία και ηλικιωμένους πελάτες, στο πλαίσιο ανάπτυξης του «Τουρισμού για όλους» αντί του «ειδικού τουρισμού για άτομα με ειδικές ανάγκες», ο οποίος σε τίποτα δεν συνάδει με την στρατηγική συνοχής.

Η εφαρμογή της προσβασιμότητας επιβάλλεται σε όλες τις δράσεις της τουριστικής βιομηχανίας: υποδομές, μεταφορές, πληροφόρηση / καμπάνια ενημέρωσης, επικοινωνία, υπηρεσίες κλπ με τη βεβαιότητα ότι:

- αφενός είναι απόλυτα κρίσιμη για ένα ποσοστό 10-12% του πληθυσμού, αναγκαία για το 30 - 40%, ενώ προσφέρει άνεση και ασφάλεια στο 100% αυτού και
- αφετέρου είναι το «κλειδί» για την προσέγγιση μιας μεγάλης νέας αγοράς πελατών, που διαθέτουν το κατάλληλο προφίλ για την ανάπτυξη σχεδιασμού επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και μείωσης της εποχικότητας,

και θα πρέπει να ενταχθεί στα υποχρεωτικά κριτήρια αδειοδότησης τουριστικών επιχειρήσεων κάθε μορφής.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με μελέτη³² του Ομοσπονδιακού Γερμανικού Υπουργείου Οικονομίας και Απασχόλησης, τα άτομα με αναπηρία προτιμούν τις περιόδους «χαμηλής ζήτησης», μετακινούνται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, κάνουν διακοπές μεγαλύτερης διάρκειας από τα μη ανάπηρα άτομα, συνοδεύονται

³² Economic Impulses of Accessible Tourism for All, Federal Ministry of Economic and Labour (BMWA), Μάρτιος 2004.

στο 52% των περιπτώσεων από συνοδό και είναι πιστοί πελάτες, παράγοντες που συντελούν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Η όποια ενημερωτική καμπάνια πρέπει να έχει λάβει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και προτιμήσεις των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων γ' ηλικίας και να προσφέρει την σχετική πληροφόρηση σε μορφές προσβάσιμες σε όλους. Οι όποιες σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών χρησιμοποιηθούν θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τα διεθνή πρότυπα προσβασιμότητας.

Γενικός στόχος 4 : Η προβολή της χώρας στη διεθνή κοινότητα και στις αγορές στόχων ως γεωστρατηγικής πύλης εισόδου στην ΕΕ και χώρος ανάπτυξης διεθνούς επιχειρηματικότητας.

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί καταρχήν μέσω του εντοπισμού και της ανάδειξης τομέων της οικονομίας με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, που θα αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας ως πύλης πρόσβασης προς και από την ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης και θα προσελκύσουν ξένες επενδύσεις στη χώρα.

Περαιτέρω, προτεραιότητα θα δοθεί στη διαμόρφωση ελκυστικού πακέτου για επενδυτές, μέσω της ανάπτυξης δικτύωσης, υποδομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, στη δημιουργία δυνατοτήτων δραστηριοποίησης των περιφερειών με γνώμονα τα στοιχεία ελκυστικότητας αυτών και μέτρων που θα υποστηρίζουν την εδραίωση της χώρας ως διεθνούς επιχειρηματικού και οικονομικού κέντρου. Στο πλαίσιο αυτό έμφαση θα δοθεί και στην ανάπτυξη νέου συστήματος στοχευμένης προβολής ευκαιριών επενδύσεων μέσω διεθνών και περιφερειακών διαύλων επικοινωνίας προς ξένους δυνητικούς επενδυτές (π.χ. one stop investment agencies).

Η ενσωμάτωση της προσβασιμότητας στον στόχο 4, που αναφέρεται στην προβολή της χώρας διεθνώς, προϋποθέτει αφενός τα όποια συστήματα προβολής αναπτυχθούν να είναι προσβάσιμα και σε άτομα με αναπηρία (χρήση εναλλακτικών προσβάσιμων μεθόδων επικοινωνίας) και αφετέρου οι όποιες πολιτικές και δράσεις να έχουν λάβει υπόψη τους και τις ανάγκες των ατόμων αυτών.

3.2. Θεματική Προτεραιότητα 2: Κοινωνία της γνώσης και Καινοτομία

Γενικός στόχος 5 : Η βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στην επένδυση στο Μέλλον - βελτίωση του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων όλων
- στις μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα ώστε η Δια Βίου Μάθηση να καταστεί πραγματικότητα για όλους
- στην αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης,

Στο πλαίσιο του στόχου «επένδυση στο Μέλλον - βελτίωση του επιπέδου των βασικών δεξιοτήτων όλων» θα προωθηθούν η επιτάχυνση του ρυθμού ένταξης των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, η αναθεώρηση και ενοποίηση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την οργάνωση και διεξαγωγή Μεταπτυχιακών Σπουδών και Έρευνας, καθώς και η ανάληψη ερευνητικών δράσεων και ενεργειών για την ανάπτυξη ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και την υποστήριξη της βασικής έρευνας.

Επίσης θα προωθηθούν η περαιτέρω ανάπτυξη του διεθνούς ρόλου και χαρακτήρα των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και των Ερευνητικών Κέντρων, η κάλυψη των κενών που παρατηρούνται στη φυσική υποδομή του εκπαιδευτικού συστήματος και η συστηματική μέτρηση της προόδου που επιτελείται με την α) ανάπτυξη ενός συστήματος αξιολόγησης στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση και β) την

ανάπτυξη ενός εθνικού συστήματος αξιολόγησης, διασφάλισης της ποιότητας και τεκμηρίωσης των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο του στόχου «μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα ώστε η Δια Βίου Μάθηση να καταστεί πραγματικότητα για όλους» θα προωθηθούν η διεύρυνση της δια βίου μάθησης, με την ανάπτυξη συστήματος παροχής κατάλληλων κινήτρων (ιδιαίτερα των ατόμων με χαμηλά προσόντα ή μεγαλύτερης ηλικίας, των ατόμων που εγκατέλειψαν πρόωρα το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα), ο επανασχεδιασμός των προγραμμάτων σπουδών στις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα στη τεχνικο-επαγγελματική Εκπαίδευση, η καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και διαρροής και η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία.

Ο στόχος «αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης» θα επιτευχθεί μέσω της αναθεώρησης του τρόπου δόμησης και συνάρθρωσης των ειδικοτήτων και των προγραμμάτων σπουδών στον τομέα της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, του καθορισμού επαγγελματικών δικαιωμάτων και της θέσπισης συστήματος αναγνώρισης της τυπικής πιστοποίησης της μάθησης, σε επίπεδο ενός ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων. Επίσης θα εστιάσει στην αύξηση της επένδυσης στο εκπαιδευτικό προσωπικό και στη σύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος με την αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο του ανωτέρω Γενικού Στόχου, επισημαίνεται ότι εντάσσεται η μάθηση των νέων τεχνολογιών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, συμβαδίζοντας με τις απαιτήσεις της κοινωνίας της πληροφορίας. Συστηματοποιείται συνολικά, σε θεσμικό και ουσιαστικό επίπεδο, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, η δια βίου μάθηση. Υλοποιείται η σύνδεση της αρχικής με τη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, δημιουργώντας ένα ενιαίο, ολοκληρωμένο σύστημα παροχής επαγγελματικών προσόντων. Τέλος, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευομένων σε όλα τα επίπεδα και τις βαθμίδες είναι αποφασιστικός παράγοντας για την ανάδειξη των ποιοτικών χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού μας συστήματος, η συνεχής καταγραφή των οποίων θα καθιστά δυνατή και αποτελεσματική την διορθωτική παρέμβαση.

Η πρόσβαση στη γνώση και την τεχνολογία, ιδιαίτερα για τα άτομα με αναπηρία, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την άρση του αποκλεισμού και την εξίσωση των ευκαιριών για κοινωνικο-οικονομική συμμετοχή. Η δε προσβασιμότητα των υποδομών, τεχνολογιών και υπηρεσιών είναι η καθοριστική παράμετρος, που πρέπει να ενσωματώνεται σε κάθε πολιτική, διαδικασία και δράση που θα αναπτυχθεί στον τομέα αυτό, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η αναμενόμενη ωφέλεια από την εφαρμογή τους και να διευρυνθεί το πλήθος των δυνητικών ωφελούμενων αυτής.

Η ποιότητα των υπηρεσιών του εκπαιδευτικού συστήματος πρέπει πλέον να περιλαμβάνει υποχρεωτικά και τη διασφάλιση της προσβασιμότητάς του στα άτομα με αναπηρία. Τόσο οι υλικοτεχνικές υποδομές (κτιριακές υποδομές, εξοπλισμός, Η/Υ κλπ), όσο και όλες οι παρεχόμενες υπηρεσίες (π.χ. παραδόσεις, εκπαιδευτικό υλικό, σημειώσεις, ιστοσελίδες, κλπ) σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης οφείλουν να είναι προσβάσιμες σε όλα τα μέλη με αναπηρία της εκπαιδευτικής κοινότητας (διδασκτικό προσωπικό, μαθητές / σπουδαστές, εργαζόμενους κλπ). Η παροχή εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα σε ενιαία εκπαιδευτικά κέντρα («σχολείο για όλους») πρέπει να αποτελεί εθνικό στόχο με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Οι όποιες νέες τεχνολογίες ενταχθούν στην εκπαίδευση θα πρέπει να είναι προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Η προσβασιμότητα των φυσικών υποδομών, εξοπλισμού και τεχνολογιών πρέπει να αποτελέσει κύριο κριτήριο διασφάλισης της ποιότητας στο εθνικό σύστημα αξιολόγησης, που θα αναπτυχθεί, για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Η εξοικείωση με τις βασικές αρχές και τη σημασία της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία, τους ηλικιωμένους, αλλά και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής όλων πρέπει να εισαχθεί σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια) με τρόπο συστηματικό.

Η πιστοποίηση και ο καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων εμπειρογνομόνων και επιστημόνων προσβασιμότητας θα πρέπει να εξετασθεί και να εφαρμοσθεί σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και τα διεθνή πρότυπα.

Με δεδομένο τον αποκλεισμό των ατόμων με αναπηρία από τις μέχρι σήμερα προσφερόμενες συμβατικές και μη προσβάσιμες μορφές εκπαίδευσης, είναι εμφανής η σημασία της «Δια βίου μάθησης» για την κατάρτιση και τον εφοδιασμό των ατόμων με αναπηρία με δεξιότητες αναγκαίες στις σημερινές απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, που θα τους επιτρέψουν την ένταξή τους στις παραγωγικές δυνάμεις του τόπου και τη συμμετοχή τους στις κοινωνικο-οικονομικές δραστηριότητες. Για το λόγο αυτό, όλες οι δράσεις που θα δρομολογηθούν στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να διασφαλίζουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε αυτές (πχ. να χρησιμοποιούνται προσβάσιμες υποδομές κτιριακές ή ηλεκτρονικές, να παρέχονται σημειώσεις σε μορφές προσβάσιμες για άτομα με αναπηρία, να σχεδιάζονται δράσεις προσαρμοσμένες στις δυνατότητες των ατόμων αυτών, να θεσπιστούν κίνητρα κλπ). Εναλλακτικές μορφές υπηρεσιών (πχ. εξετάσεις εξ αποστάσεως, συμμετοχή μέσω τηλεδιασκέψεων, μετάφραση στη νοηματική γλώσσα κλπ) θα πρέπει να αναπτυχθούν για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία, που δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από τις συμβατικές μορφές των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Γενικός στόχος 6 : Η ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στην παραγωγή νέας γνώσης σε τομείς προτεραιότητας που ενδιαφέρουν τον παραγωγικό ιστό της χώρας και υπηρετούν ασκούμενες πολιτικές σε διάφορους τομείς
- στη μετατροπή της γνώσης σε καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες και στην υποβοήθηση της μεταφοράς τεχνολογίας - τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜΜΕ
- στην προώθηση της εξωστρέφειας μέσω της ευρωπαϊκής και διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της ΕΤΑ
- στην οριζόντια δράση για το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας

Η «παραγωγή νέας γνώσης σε τομείς προτεραιότητας που ενδιαφέρουν τον παραγωγικό ιστό της χώρας και υπηρετούν ασκούμενες πολιτικές σε διάφορους τομείς» όπως την υγεία, την ενεργειακή πολιτική, τη γεωργική πολιτική κ.λ.π., εστιάζει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων καθώς και στη αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας μέσω της στροφής στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας. Αυτό θα επιδιωχθεί μέσω της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων ή/και επιχειρήσεων με φορείς ΕΤΑ από την Ελλάδα και το εξωτερικό, της δημιουργίας εθνικών τομεακών πόλων ΕΤΑ σε τομείς υψηλής προτεραιότητας για την εθνική οικονομία, καθώς και της δημιουργίας φυσικών ή δικτυακών κέντρων αριστείας και της διασύνδεσής τους με αντίστοιχα κέντρα στο εξωτερικό.

Η «μετατροπή της γνώσης σε καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες και η υποβοήθηση της μεταφοράς τεχνολογίας - τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜΜΕ» εστιάζει σε ειδικά σε προγράμματα καινοτομίας, στις δράσεις ολοκληρωμένης στρατηγικής για την καινοτομία σε περιφερειακό επίπεδο, στην υποστήριξη ενδιάμεσων φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, στη δημιουργία spin-off, στην υποστήριξη νέων

καινοτομικών ή/και υψηλής τεχνολογίας επιχειρήσεων και στην υποστήριξη ΜΜΕ και ομάδων ΜΜΕ (clusters).

Η «προώθηση της εξωστρέφειας μέσω της Ευρωπαϊκής και διεθνούς συνεργασίας στην ΕΤΑ» εστιάζει στην υποστήριξη της Ελληνικής συμμετοχής στα αντίστοιχα Κοινοτικά Προγράμματα και προγράμματα διακυβερνητικών οργανισμών, στην υποστήριξη συμπληρωματικών δράσεων και συνέργιας με το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο ΕΤΑ και το Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία και στην υποστήριξη κοινών δράσεων και δράσεων συντονισμού ΕΤΑ δραστηριοτήτων, προγραμμάτων και υποδομών με ευρωπαϊκές και άλλες χώρες στο πλαίσιο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, με τρίτες χώρες ή ομάδες χωρών όπως τα Δ. Βαλκάνια, τη Μαύρη Θάλασσα κ.λ.π. και με ευρωπαϊκούς διακυβερνητικούς οργανισμούς στο πλαίσιο δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας ανοικτού στον κόσμο.

Στο πλαίσιο του στόχου «οριζόντια δράση για το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της έρευνας, τεχνολογίας, καινοτομίας» προωθείται η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού σε όλα τα επίπεδα και όλους τους φορείς, περιλαμβανομένης της κινητικότητας μεταξύ ΕΤΑ και παραγωγικών φορέων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και η ένταξη προσωπικού υψηλού επιπέδου στις επιχειρήσεις.

Για την υλοποίηση των στόχων αυτών προωθείται ένα σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για την ΕΤΑ.

Η επιστημονική έρευνα πρέπει να συμπεριλάβει τομείς σχετιζόμενους με την αναπηρία, όπως ενδεικτικά:

- σχεδιασμός τεχνικών βοηθημάτων και εφαρμογών που διευκολύνουν την αυτονομία των ατόμων με αναπηρία,
- σχεδιασμός προϊόντων σχετικών με την προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος και των επικοινωνιών και γενικότερα προϊόντων βασισμένων στις αρχές του «Σχεδιασμού για όλους»,
- έρευνες σχετιζόμενες με το μέγεθος, την οικονομική επιφάνεια, τις συνήθειες, τις συνθήκες διαβίωσης και απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα
- καταγραφή υφιστάμενων θέσεων εργασίας - διερεύνηση θέσεων, στις οποίες μπορούν να απασχοληθούν άτομα με αναπηρία κατά κατηγορία αναπηρίας κλπ.

Παράλληλα, είναι αναγκαία η διασφάλιση όλων των συνθηκών που θα επιτρέψουν σε ερευνητές με αναπηρία να συμμετέχουν ισότιμα σε ερευνητικά προγράμματα (υποχρεωτική διασφάλιση προσβασιμότητας υλικοτεχνικών υποδομών, επιχορήγηση με ευνοϊκότερους όρους κλπ).

Γενικός στόχος 7 : Η ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ).

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στη βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της χρήσης των ΤΠΕ και νέων δεξιοτήτων
- στη βελτίωση της ποιότητας ζωής με τη χρήση των ΤΠΕ.

Η «βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της χρήσης των ΤΠΕ» εστιάζει στη χρήση ΤΠΕ και στην παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, στην ενίσχυση της συμβολής του κλάδου ΤΠΕ στην ελληνική οικονομία, στην προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες, στην περαιτέρω προώθηση ενός σύγχρονου περιβάλλοντος ηλεκτρονικών και ευρυζωνικών υποδομών που θα βελτιώσει σημαντικά την «δικτυακή ετοιμότητα» της χώρας, αλλά και σε θεσμικές παρεμβάσεις που θα επιταχύνουν τη μετάβαση στην ψηφιακή ευρυεκπομπή.

Η «βελτίωση της ποιότητας ζωής αξιοποιώντας ΤΠΕ» εστιάζει στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε τομείς που βελτιώνουν την καθημερινή ζωή των πολιτών ενισχύοντας παράλληλα την ισότιμη πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες, στην ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών εξυπηρέτησης των πολιτών, στην προώθηση της πρόσβασης των πολιτών σε ευρυζωνικές και καινοτόμες υπηρεσίες

Η Ελλάδα έχει σχεδιάσει μια ολοκληρωμένη και συνεκτική «Ψηφιακή Στρατηγική» για την περίοδο έως το 2013 που αντιμετωπίζει με ολοκληρωμένο τρόπο τις παρεμβάσεις για την πληροφορική και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, σε όλο το εύρος της οικονομίας και της κοινωνίας. Η νέα στρατηγική αποσκοπεί στο να πραγματοποιηθεί ένα «Ψηφιακό Άλμα στην Παραγωγικότητα, ένα Ψηφιακό Άλμα στην Ποιότητα Ζωής» και είναι συμβατή τόσο με το σχέδιο δράσης «Jobs & Growth» της Ε.Ε., όσο και με τη νέα Ευρωπαϊκή πολιτική για τις νέες τεχνολογίες με τον τίτλο «i2010». (<http://www.infosoc.gr/infosoc/el-GR/sthnellada/committee/default1/>)

Σημαντική παράμετρος για την πορεία προς μια «Ψηφιακή Ελλάδα» αποτελεί η δυνατότητα της Δημόσιας Διοίκησης να βελτιώσει το επίπεδο εξυπηρέτησης επιχειρήσεων και πολιτών αξιοποιώντας τα νέα τεχνολογικά μέσα, παράλληλα με τις απαιτούμενες διαρθρωτικές αλλαγές. Η αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης μέσω της αναδιοργάνωσης και ηλεκτρονικοποίησης των διαδικασιών της αποτελεί τη βάση για την δημιουργία ενός φιλικού περιβάλλοντος δράσης για τον Ιδιωτικό τομέα αλλά και τη μείωση του κόστους για το Δημόσιο τομέα. Η βελτίωση της καθημερινότητας του πολίτη αλλά και η αποδοτική χρήση των πόρων που διαθέτει στο κράτος, συνδέονται άμεσα με την αναδιοργάνωση των διαδικασιών της Δημόσιας Διοίκησης.

Τόσο η ενίσχυση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, όσο και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα και ιδιαίτερα η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών είναι άμεσα συνυφασμένες με το επίπεδο προσβασιμότητας των δράσεων, που θα αναπτυχθούν στην κατεύθυνση αυτή, μερικές εκ των οποίων αναφέρονται στη συνέχεια:

- Διασφάλιση της προσβασιμότητας όλων των ιστοσελίδων όλων των φορέων του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, των ΟΤΑ και λοιπών υπηρεσιών συναλλαγής με κοινό.
- Διασφάλιση της προσβασιμότητας όλων των μηχανών αυτόματης συναλλαγής στα άτομα με αναπηρία.
- Δημιουργία υπηρεσιών τύπου «one stop shop» με στόχο την διευκόλυνση των πολιτών με αναπηρία.
- Ανάπτυξη προσβάσιμων υπηρεσιών συναλλαγής εξ αποστάσεως (μέσω Διαδικτύου, αλληλογραφίας κλπ).
- Ανάπτυξη δράσεων υποστήριξης ή ενημέρωσης σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης, προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρία.
- Ανάπτυξη συστημάτων πλοήγησης στο χώρο.
- Ανάπτυξη συστημάτων τηλε-ειδοποίησης ατόμων με προβλήματα όρασης και ακοής κλπ.

Ιδιαίτερα επισημαίνεται ότι η όποια δράση σχετικά με νέες τεχνολογίες σχεδιαστεί στον τομέα αυτό θα πρέπει να είναι προσβάσιμη στα άτομα με αναπηρία σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές.

3.3. Θεματική Προτεραιότητα 3: Απασχόληση και Κοινωνική συνοχή

Γενικός στόχος 8 : Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων.

Αφορά στη σταδιακή αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες εκπαίδευσης και κατάρτισης, από τα σημερινά χαμηλά επίπεδα σε αυτά του Κοινοτικού μέσου όρου, έτσι ώστε τα άτομα να εφοδιάζονται με τις δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για να ανταπεξέρχονται στις

συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας και παράλληλα, να βελτιώνεται η ποιότητα και η παραγωγικότητα της εργασίας.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στην εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ)
- στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας
- στην ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων

Στο πλαίσιο του στόχου «εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση» προωθούνται ο εκ των προτέρων εντοπισμός των αναγκών και των αλλαγών στην αγορά εργασίας, η καθιέρωση κοινού συστήματος πιστοποίησης της προσφερόμενης αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, ο καθορισμός προτύπων (standards) για την αναγνώριση της πρότερης μάθησης των ατόμων και η ολοκλήρωση και εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου παροχής προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης. Επίσης, θα προωθηθούν η αναμόρφωση του συστήματος κατάρτισης εργαζομένων, με σταδιακή μετατόπιση του βάρους από την προσφορά και τη διαθεσιμότητα πόρων στη ζήτηση και τις πρωτοβουλίες των εργοδοτών και η ανάπτυξη συστήματος παροχής κατάλληλων κινήτρων για τη συμμετοχή των ατόμων σε ενέργειες δια βίου μάθησης, με έμφαση στους ανέργους και μακροχρόνια ανέργους, στους ανειδίκευτους εργαζομένους και στους εργαζομένους με επισφαλή θέση εργασίας. Τέλος, θα ενισχυθεί η ανάπτυξη υπηρεσιών δια βίου συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού και η ενίσχυση της συμμετοχής των αυτοαπασχολούμενων σε προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων.

Στο πλαίσιο του στόχου «βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας» προωθείται η εισαγωγή νέων και καινοτόμων μεθόδων και μέσων εργασίας και με έμφαση σε πολιτικές που θα αναζητούν την ευελιξία με συνθήκες ασφαλείας για τους εργαζομένους, με ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων.

Στο πλαίσιο του στόχου «ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων» (ιδιαίτερα στις ΜΜΕ) προωθούνται κίνητρα για επενδύσεις στη βελτίωση των δεξιοτήτων και την ανάπτυξη μαθησιακής κουλτούρας, με την κατάρτιση εργαζομένων και την προώθηση σύγχρονων τεχνικών δια βίου μάθησης στις επιχειρήσεις. Επίσης περιλαμβάνεται η ανάπτυξη και διάχυση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στις επιχειρήσεις, η προώθηση και επιβράβευση νέων δομών οργάνωσης των επιχειρήσεων και της εργασίας σε σχέση με την ενσωμάτωση καινοτομίας, με εξατομικευμένες δράσεις για τη δια βίου μάθηση των αυτοαπασχολούμενων.

Επισημαίνεται ότι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων προϋποθέτει μια διττή προσέγγιση: η μια διάσταση συνδέεται άμεσα με τα ζητήματα της ενίσχυσης της απασχόλησης, διευκολύνοντας την αυτο-απασχόληση και το ξεκίνημα των μικρών επιχειρήσεων. Η άλλη διάσταση συνδέεται με την ενίσχυση των επιχειρήσεων και θα στηρίξει την ανάπτυξη και τη μεγέθυνση των ΜΜΕ.

Στο πλαίσιο του ανωτέρω Γενικού στόχου, θα ληφθεί μέριμνα ώστε οι σχεδιαζόμενες δράσεις σε εθνικό επίπεδο να συνδυάζονται με τις δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας στις Περιφέρειες που υλοποιούνται μέσω των ΠΕΠ, ενώ θα προωθηθεί η ανάπτυξη στοχευμένων παρεμβάσεων, σύμφωνα με διαπιστωμένες ανάγκες ανά περιοχή.

Τέλος, στο τοπικό επίπεδο θα ενισχυθούν πρωτοβουλίες με τη συμμετοχή φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπου το ανθρώπινο δυναμικό καθίσταται η βάση της αναπτυξιακής διαδικασίας, και δημιουργία εταιρικών σχέσεων που συντείνουν στη διαμόρφωση τοπικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Στο πλαίσιο της «Δια βίου Μάθησης», και με δεδομένο το μέγεθος της αγοράς των ατόμων με αναπηρία αλλά και της δυναμικής της αγοράς των ατόμων γ' ηλικίας, επιβάλλεται πλέον να οργανωθούν κατά τρόπο συστηματικό - σε συνεργασία πάντα με τους Φορείς του αναπηρικού κινήματος - δράσεις εκπαίδευσης / ενημέρωσης επαγγελματικών και κοινωνικών ομάδων σε θέματα σχετιζόμενα με την αναπηρία και την προσβασιμότητα. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- η εκπαίδευση του προσωπικού όλων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που συναλλάσσονται με κοινό σε όλους τους τομείς (μεταφορές, τουρισμός, τράπεζες, επιχειρήσεις κλπ) σε θέματα εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρία,

- η ενημέρωση των επιχειρηματιών όλων των κλάδων για το μέγεθος και την οικονομική επιφάνεια της αγοράς των ατόμων με αναπηρία,
- η εκπαίδευση τεχνικών και μηχανικών σε θέματα σχεδιασμού προσβάσιμων υποδομών κλπ,

με στόχο αφενός την καλλιέργεια μιας νέας κοινωνικής κουλτούρας συνοχής και μη διάκρισης λόγω αναπηρίας, ηλικίας κλπ, αλλά και αφετέρου την βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας και την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα της διεθνούς αγοράς.

Στο πλαίσιο του στόχου «βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας», πρέπει να προωθηθεί η εισαγωγή νέων και καινοτόμων μεθόδων και μέσων εργασίας προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων με αναπηρία με στόχο τη διευκόλυνση της εισόδου τους στην ενεργό παραγωγική διαδικασία.

Στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να κατευθυνθούν στην ανάπτυξη δράσεων, υπηρεσιών και εφαρμογών σχετιζόμενων με τα άτομα με αναπηρία και στη βελτίωση της προσβασιμότητας των ήδη παρεχόμενων από αυτές υπηρεσιών.

Γενικός στόχος 9 : Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση.

Αφορά στη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων θέσεων απασχόλησης προσβάσιμων σε όλους. Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στη διεύρυνση, αναδιοργάνωση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών στην αγορά εργασίας
- στην ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης και εξέλιξής τους στην αγορά εργασίας
- στην ενίσχυση της απασχόλησης των νέων
- στον εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των δομών και των συστημάτων της αγοράς εργασίας για την εξυπηρέτηση του πολίτη
- στην καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και τη μη καταγεγραμμένης ανεργίας
- στην ανάπτυξη μέτρων για την ενεργό γήρανση του εργατικού δυναμικού
- στη συστηματική καταγραφή και πρόβλεψη των αλλαγών που επέρχονται στις τοπικές αγορές εργασίας

Στο πλαίσιο του στόχου «ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης και εξέλιξής τους στην αγορά εργασίας» προωθούνται η συνέχιση των επενδύσεων σε υποστηρικτικές δομές που αποσκοπούν στην απρόσκοπτη διαθεσιμότητα των γυναικών για απασχόληση και στη συμφιλώση επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων, η λήψη μέτρων για την περαιτέρω μείωση της απόκλισης των αποδοχών, της συγκέντρωσης και της κατάτμησης της αγοράς εργασίας σε επαγγέλματα ανάλογα με το φύλο, καθώς και η ανάπτυξη μέτρων στήριξης των μονογονεϊκών οικογενειών.

Στο πλαίσιο του στόχου «ενίσχυση της απασχόλησης των νέων», και με βάση τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2006, προωθείται η προσφορά ευκαιριών για εργασία, μαθητεία, συμπληρωματική επιμόρφωση, απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ή απασχόληση σε κάθε νέο που εγκαταλείπει το σχολείο και είναι άνεργος. Επίσης, επιδιώκεται η μείωση της διάρκειας μετάβασης από το εκπαιδευτικό σύστημα στην ενεργό επαγγελματική ζωή.

Ο «εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των δομών και των συστημάτων της αγοράς εργασίας για την εξυπηρέτηση του πολίτη» θα επιτευχθεί με τη διαρκή βελτίωση, αναβάθμιση και μετατροπή των Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης (ΚΠΑ) του ΟΑΕΔ σε κέντρα ολοκληρωμένων συναλλαγών (one-stop-shops) που ενσωματώνουν τρεις βασικές λειτουργίες: πληροφόρηση, επαγγελματικό προσανατολισμό και τοποθέτηση σε απασχόληση με το συντονισμό της δράσης του δικτύου από το Υπ. Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Εδώ εντάσσεται επίσης ο επαναπροσδιορισμός και αναβάθμιση του ρόλου και της λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε., με εστίαση στην υποστήριξη

στην προετοιμασία του τμήματος «Απασχόληση», του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) , στην παρακολούθηση της υλοποίησης των πολιτικών απασχόλησης, στη συστηματική ανταλλαγή δεδομένων στο πλαίσιο του ΕΠΜ και του ΕΣΠΑ , καθώς και στην υποστήριξη υπουργείων και φορέων σε θέματα συντονισμού πολιτικής απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό θα επανεξετασθεί το θεσμικό καθεστώς που διέπει τη λειτουργία του φορέα.

Η «καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και τη μη καταγεγραμμένης ανεργίας» εστιάζει στην αναβάθμιση των μηχανισμών επιτήρησης της αγοράς εργασίας, στην ευαισθητοποίηση εργοδοτών σε τοπική κλίμακα, στην ενίσχυση των παρεμβάσεων του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, στην εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων για την αδήλωτη εργασία και στη ρύθμιση των νέων (μελλοντικών) μεταναστευτικών ροών.

Η «ανάπτυξη μέτρων για την ενεργό γήρανση του εργατικού δυναμικού» εστιάζει στην αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης για τα μεγαλύτερα σε ηλικία μέλη του εργατικού δυναμικού και στην άρση των κινήτρων για πρόωρη έξοδο από την ενεργό εργασιακή ζωή.

Η «συστηματική καταγραφή και πρόβλεψη των αλλαγών που επέρχονται στις τοπικές αγορές εργασίας» εξαιτίας της παραγωγικής αναδιάρθρωσης της οικονομικής δραστηριότητας, εστιάζει στην αναβάθμιση της δυνατότητας των υφιστάμενων δομών (ΣΕΠΕ, ΟΑΕΔ, ΠΑΕΠ, ΕΚΕΠΙΣ) για την έγκαιρη διάγνωση των προβλημάτων και στην ανάπτυξη ικανότητας ταχείας αντίδρασης στις μεταβολές.

Στο πλαίσιο του ανωτέρω γενικού στόχου προωθείται η ενσωμάτωση των αρχών της Κ.Π. EQUAL στην αναπτυξιακή πολιτική, τόσο σε προγραμματικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο εφαρμογής, καθώς αποτελεί οριζόντια προτεραιότητα του σχεδιασμού και απορρέει ως υποχρέωση από τους νέους κανονισμούς των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Είναι γνωστό ότι από τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας εντοπίζονται στις τάξεις των ατόμων με αναπηρία - και ακόμη περισσότερο μεταξύ των γυναικών με αναπηρία που βιώνουν διπλό αποκλεισμό, λόγω φύλου και λόγω αναπηρίας- ενώ ταυτόχρονα η γήρανση του πληθυσμού απογυμνώνει την παραγωγή από στελέχη χωρίς να υπάρχουν αντικαταστάτες.

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια σημαντική «δεξαμενή» εργατικού δυναμικού, η οποία πλέον δεν μπορεί να μένει ανεκμετάλλευτη και αμέτοχη στη προσπάθεια της χώρας για επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής ανόδου και επιτάχυνση της πραγματικής σύγκλισης με διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Η γήρανση, δε, συνοδεύεται πάντα από εξασθένηση των ικανοτήτων του ατόμου και σταδιακή μετάβαση σε καταστάσεις παρόμοιες με αυτές διαφόρων κατηγοριών αναπηρίας. Κατά συνέπεια η ανάπτυξη μέτρων αφενός για την αξιοποίηση των ατόμων με αναπηρία στην παραγωγή και αφετέρου για την επιμήκυνση της ενεργού εργασιακής ζωής των ατόμων άνω των 60 - 65 ετών μπορεί να είναι αποτελεσματική μόνο σε περιβάλλοντα, στα οποία διασφαλίζεται η προσβασιμότητα των κτιριακών και υλικοτεχνικών υποδομών (προσβάσιμοι χώροι εργασίας, τεχνολογικά βοηθήματα, σήμανση, θέσεις στάθμευσης κλπ) αλλά και του γενικότερου πλαισίου λειτουργίας των επιχειρήσεων (πχ. με ελαστικά ωράρια εργασίας, σύστημα αδειών κλπ).

Όσον αφορά στον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των δομών και των συστημάτων της αγοράς εργασίας για την εξυπηρέτηση του πολίτη θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε στα κέντρα ολοκληρωμένων συναλλαγών (one-stop-shops) να προσφέρονται υπηρεσίες προσβάσιμες σε όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.

Γενικός στόχος 10 : Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης.

Στόχος είναι η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και η πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στην πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού
- στην ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας ενάλωτων κοινωνικά ομάδων
- στην ενίσχυση του αποκεντρωμένου δικτύου Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών και των δομών πρωτοβάθμιας Κοινωνικής Φροντίδας
- στην προώθηση της ομαλής ενσωμάτωσης των μεταναστών στην ελληνική αγορά εργασίας

Στο πλαίσιο του στόχου «πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού» (π.χ. Άτομα με Αναπηρίες, παλιννοστούντες, πρόσφυγες/ αιτούντες άσυλο, θύματα trafficking, ομάδες με πολιτισμικές ή/και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, χρήστες και πρώην χρήστες ουσιών, άστεγοι, φυλακισμένοι/ αποφυλακισμένοι, μονογονεϊκές/πολύτεκνες οικογένειες) προωθούνται στοχευμένες και ολοκληρωμένου χαρακτήρα παρεμβάσεις για την εργασιακή και κοινωνική ένταξή τους.

Η «ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας ενάλωτων κοινωνικά ομάδων» θα επιτευχθεί με τη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού πλαισίου για την ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής οικονομίας, με το σχεδιασμό και υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε τοπικό επίπεδο καθώς και με την υποστήριξη, δραστηριοποίηση και συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Η «ενίσχυση του αποκεντρωμένου δικτύου Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών» που υλοποιείται κυρίως από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς «και των δομών πρωτοβάθμιας Κοινωνικής Φροντίδας» εστιάζει κυρίως στην πρόληψη εμφάνισης φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.

Η «προώθηση της ομαλής ενσωμάτωσης των μεταναστών στην ελληνική αγορά εργασίας» εστιάζει στην αξιοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου των μεταναστών και στις εξειδικευμένες υπηρεσίες υποδοχής και πληροφόρησης / συνοδευτικά μέτρα (στην εκπαίδευση, στέγαση, υγεία), στην καθιέρωση προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας καθώς και προγραμμάτων κατάρτισης σε βασικές δεξιότητες.

Δράσεις υποστήριξης της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία θα πρέπει να ενταχθούν σε όλα τα προγράμματα εργασιακής και κοινωνικής ένταξης, όπως:

- χρηματοδοτήσεις κατά προτεραιότητα επιχειρήσεων που απασχολούν ή θα απασχολήσουν άτομα με αναπηρία,
- πριμοδότηση των επιχειρήσεων εκείνων που απασχολούν ή θα απασχολήσουν άτομα με αναπηρία, κατά την ανάθεση έργων και προμηθειών του δημοσίου,
- ενίσχυση αποτελεσματικών οργανισμών απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, και κυρίως γραφείων εύρεσης εργασίας, για την παροχή υπηρεσιών στα άτομα με αναπηρία που αναζητούν εργασία,
- υποστήριξη της συνεργασίας του επιχειρηματικού κόσμου με τους Φορείς του αναπηρικού κινήματος για την προώθηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία,
- παροχή υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία σε προσωπική βάση, όπως είναι η βοήθεια για την αναζήτηση εργασίας, η κατάρτιση και η εξεύρεση εργασίας,
- υποστήριξη δράσεων αυτοαπασχόλησης και δημιουργίας επιχειρήσεων από άτομα με αναπηρία κλπ.

Επιπρόσθετα πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη μέριμνας για την ενσωμάτωση των μεταναστών με αναπηρία στο πλαίσιο της «προώθηση της ομαλής ενσωμάτωσης των μεταναστών στην ελληνική αγορά εργασίας».

Με δεδομένη λοιπόν την υποχρέωση της διάχυσης της αναπηρίας και της μη διάκρισης σε όλες τις παραπάνω δράσεις, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η

διασφάλιση της προσβασιμότητας των υποδομών, υπηρεσιών και τεχνολογιών που θα διαθέτουν οι παραπάνω δομές και Φορείς.

Γενικός στόχος 11 : Η δημιουργία ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στην προστασία της Δημόσιας Υγείας και Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας
- στη βελτίωση της ανταποδοτικότητας του υγειονομικού συστήματος
- στην ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- στην ολοκλήρωση της Μεταρρύθμισης του Τομέα Ψυχικής Υγείας

Η «προστασία της Δημόσιας Υγείας και Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας» στοχεύει στην ανάπτυξη δομών πρόληψης και αγωγής υγείας και δομών ανοικτής φροντίδας ευπαθών ομάδων, στην ανάπτυξη μηχανισμών περίθαλψης/ υποστήριξης θυμάτων μεγάλων φυσικών ή άλλων καταστροφών, στην ενημέρωση του πληθυσμού για την πρόληψη / αντιμετώπιση επιδημιών και καταστροφών, και τέλος στην προώθηση μέτρων για την ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία.

Κρίσιμο θέμα αποτελεί και η σχέση περιβάλλοντος και προστασίας της Δημόσιας Υγείας, πεδίο που συνδέεται αφενός με τον υγειονομικό έλεγχο των υδάτων (πόσιμων, εμφιαλωμένων, κολύμβησης), τη διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων και λυμάτων, τη θωράκιση της υγείας του πληθυσμού από περιβαλλοντικούς κινδύνους, τεχνολογικά ατυχήματα και αφετέρου – την ασφάλεια και υγιεινή στο περιβάλλον εργασίας.

Η «βελτίωση της ανταποδοτικότητας του υγειονομικού συστήματος» εστιάζει στην ίση και δίκαιη πρόσβαση των πολιτών στις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας. Αυτό θα επιτευχθεί με τον εξορθολογισμό της λειτουργίας των μονάδων Υγείας, τη βελτίωση των επάρκειας και τη χρήση ψηφιακών υπηρεσιών στον τομέα και τη βελτίωση της αυτάρκειας και επάρκειας των υπηρεσιών υγείας στην Περιφέρεια. Επίσης, εστιάζει στον ενεργειακό εξορθολογισμό των μονάδων υγείας, στον τουρισμό υγείας, στην προαγωγή της καινοτομίας και της ΕΤΑ νέων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και την ασφάλεια και υγιεινή των εργαζομένων.

Η «ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της Κοινωνικής Αλληλεγγύης» στοχεύει στην κοινωνική και εργασιακή ενσωμάτωση ΑμΕΑ που βρίσκονται σε προστατευτικό περιβάλλον φροντίδας, στην ενίσχυση της αυτόνομης διαβίωσης ατόμων που τώρα διαβιούν σε ιδρύματα, καθώς και στην αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών και των μηχανισμών εφαρμογής πολιτικών κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η «Ολοκλήρωση της Μεταρρύθμισης του Τομέα Ψυχικής Υγείας» θα υλοποιηθεί μέσω του Εθνικού Προγράμματος «Ψυχαργός».

Οι ανωτέρω στόχοι υλοποιούνται σε συνέργεια με τις προτεραιότητες που διατυπώνονται στην Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008.

Στο πλαίσιο της προστασίας της Δημόσιας Υγείας και της Ανάπτυξης της πρωτοβάθμιας φροντίδα, η διασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στις δομές πρόληψης και αγωγής υγείας και τις δομές ανοικτής φροντίδας ευπαθών ομάδων είναι ένα από τα κρίσιμα σημεία που θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε κάθε αναπτυξιακή δράση του τομέα αυτού. Είναι γνωστό ότι - όσο και αν φαίνεται περίεργο - οι εγκαταστάσεις υγείας όλων των βαθμίδων στη χώρα μας χαρακτηρίζονται από σημαντική έως πλήρη απουσία προσβασιμότητας!

Ένας τομέας που κυριολεκτικά έχει αγνοηθεί μέχρι σήμερα στη χώρα μας είναι η διαχείριση κινδύνων σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία. Ως εκ τούτου επιβάλλεται στο πλαίσιο πρόληψης αλλά και αντιμετώπισης επιδημιών και καταστροφών να μελετηθούν από την ελληνική Πολιτεία:

- οι επιπτώσεις των κινδύνων (επιδημιών, περιβαλλοντικών κινδύνων, τεχνολογικών ατυχημάτων κλπ) σε κάθε κατηγορία ατόμων με αναπηρία,

- τρόποι ειδοποίησης / ενημέρωσης αντιληπτοί από άτομα με αισθητηριακές και νοητικές αναπηρίες,
- τρόποι υποστήριξης και διαφυγής ατόμων με αναπηρία και
- να καταρτισθούν σχέδια διαχείρισης πάσης φύσεως κινδύνων σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία,
- να εκπαιδευθεί το αντίστοιχο προσωπικό σε θέματα εξυπηρέτησης, επικοινωνίας και συμπεριφοράς προς τα άτομα με αναπηρία.

Όσον αφορά δε στην ασφάλεια και υγιεινή των χώρων εργασίας πρέπει να καθιερωθεί ο ρόλος που μπορούν και πρέπει να διαδραματίσουν οι Επιθεωρητές Εργασίας, συμπεριλαμβάνοντας στους τακτικούς ελέγχους τους τον έλεγχο της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (Π.Δ. 16/1996 κλπ) και τις ευρωπαϊκές Οδηγίες.

Επισημαίνεται στο σημείο αυτό ότι έρευνες έχουν αποδείξει ότι τα προσβάσιμα περιβάλλοντα είναι ασφαλέστερα περιβάλλοντα.³³

Γενικός στόχος 12 : Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη - απασχόληση - κοινωνική συνοχή).

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στη λήψη εξειδικευμένων - στοχευμένων μέτρων αρωγής των γυναικών («θετικές δράσεις»)
- στην αποτελεσματικότερη προσαρμογή της διάστασης του φύλου στις τομεακές και περιφερειακές πολιτικές όλων των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ (gender mainstreaming).

Η «λήψη εξειδικευμένων - στοχευμένων μέτρων αρωγής των γυναικών (θετικές δράσεις)» προωθείται μέσω του εμπλουτισμού με νέες παρεμβάσεις της στρατηγικής που ακολουθήθηκε στο Γ ΚΠΣ.

Η εφαρμογή της «διπλής» αυτής προσέγγισης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013, όπως αποτυπώνεται ανωτέρω, θα προωθηθεί σε συνάφεια με τις σχετικές πολιτικές ισότητας του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008, των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση, αλλά και σε συνέργεια με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ).

Με βάση το θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώνουν οι νέοι Κανονισμοί των Ταμείων της Ε.Ε. και ιδιαίτερα το Άρθρο 16 του Γενικού Κανονισμού, ο Γενικός Στόχος 12 - που αναφέρεται στην ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων - πρέπει να διευρυνθεί συμπεριλαμβάνοντας και τη διάσταση της αναπηρίας και προσβασιμότητας σε συνδυασμό με τη διάσταση του φύλου.

3.4. Θεματική Προτεραιότητα 4: Θεσμικό περιβάλλον

Γενικός στόχος 13 : Η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών

³³ A brief survey of studies on costs and benefits of non-handicapping environments, Dr.A.Ratzka, International Congress on Accessibility, Brazil, 1994.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- στη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και ενίσχυση της ανοιχτής διοίκησης
- στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου ρύθμισης της δημόσιας δράσης και των δομών και διαδικασιών λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών
- στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης
- στη δημιουργία προϋποθέσεων επιτυχούς εισαγωγής της διοικητικής αλλαγής

Η «βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και ενίσχυση της ανοιχτής διοίκησης» εστιάζει στη βελτίωση της ποιότητας και των μηχανισμών σχεδιασμού και εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών με έμφαση στις πολιτικές οριζόντιου χαρακτήρα, στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη δράση των δημόσιων αρχών, στην προώθηση της ενεργού συμμετοχής του πολίτη και της κοινωνικής συναίνεσης και τέλος στη διασφάλιση της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης του πολίτη και της επιχείρησης.

Ο «εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου ρύθμισης της δημόσιας δράσης και των δομών και διαδικασιών λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών» εστιάζει στη βελτίωση της ποιότητας των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων, στην προσαρμογή του θεσμικού πλαισίου και των διαδικασιών εφαρμογής του με βάση τις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων και στη βελτίωση της ποιότητας εξυπηρέτησης από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Επίσης, εστιάζει στην ελαχιστοποίηση του διοικητικού κόστους συμμόρφωσης προς τις ισχύουσες ρυθμίσεις καθώς και του αντίστοιχου εσωτερικού κόστους, στην ενίσχυση της οικονομικότητας και αποδοτικότητας της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, της ποιότητας του παραγόμενου έργου και υπηρεσιών, στον προσανατολισμό της οργάνωσης της εργασίας και των πρακτικών των δημοσίων υπηρεσιών προς τις ανάγκες των χρηστών των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών, και στην ανάπτυξη λιτών, ευέλικτων δομών δημόσιας δράσης.

Τέλος, προωθείται η ενοποίηση αρμοδιοτήτων και λειτουργιών, που κατανέμονται σε πολλές υπηρεσίες ή φορείς, η αποκέντρωση κεντρικών αρμοδιοτήτων και λειτουργιών προς φορείς δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου σε συνδυασμό με την ενίσχυση του επιτελικού και ρυθμιστικού ρόλου της Κεντρικής Διοίκησης και η διασφάλιση των θεσμικών, οργανωτικών και λειτουργικών προϋποθέσεων για την αποτελεσματική εισαγωγή της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Η «ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης» εστιάζει στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου διοίκησης του προσωπικού, στην ενδυνάμωση των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας του προσωπικού, στην ενίσχυση της υπευθυνότητας του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης, στην καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών προσανατολισμένων προς τις αξίες της αποδοτικής, αποτελεσματικής, ανοιχτής, και δίκαιης Δημόσιας Διοίκησης και τέλος στη βελτίωση της ποιότητας της εργασιακής ζωής του προσωπικού.

Η «δημιουργία προϋποθέσεων επιτυχούς εισαγωγής της διοικητικής αλλαγής» εστιάζει στη δημιουργία δομών πολιτικής και τεχνικής υποστήριξης και τη συστηματική τεκμηρίωση, ανάλυση και αξιολόγηση της κατάστασης της χώρας σε συνδυασμό με την αξιοποίηση της Ευρωπαϊκής και διεθνούς εμπειρίας.

Συνολικά, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου γενικού στόχου, ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί σε τομείς δημόσιας δράσης πρώτης προτεραιότητας, όπως είναι οι πολιτικές υποστήριξης της επιχειρηματικότητας και άρσης των διοικητικών εμποδίων, οι πολιτικές για την απασχόληση, την εκπαίδευση, την ισότητα, την κοινωνική ενσωμάτωση και το περιβάλλον. Παράλληλα, βάρος θα δοθεί σε κατηγορίες οργανισμών με αυξημένη παρουσία διοικητικών δυσλειτουργιών, όπως είναι οι οργανισμοί της αυτοδιοίκησης των οποίων ο ρόλος είναι καθοριστικός για την ανάπτυξη της Περιφέρειας και την άρση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του θεσμικού πλαισίου, πρέπει να αναθεωρηθεί και συμπληρωθεί το ισχύον θεσμικό πλαίσιο σχετικά με θέματα προσβασιμότητας.

Επιβάλλεται πλέον - όπως ενδεικτικά αναφέρεται παρακάτω:

- η επικαιροποίηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου και η συμπλήρωσή του, όπου αυτό απαιτείται (επικαιροποίηση Κτιριοδομικού Κανονισμού, καθιέρωση μελέτης προσβασιμότητας για την έκδοση οικοδομικής άδειας, πιστοποίηση προσβασιμότητας υποδομών/ υπηρεσιών/ αγαθών, συμπλήρωση θεσμικού πλαισίου μεταφορών-Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας κλπ).

- η θεσμοθέτηση της προσβασιμότητας των υπηρεσιών κατ' επέκταση της προσβασιμότητας των υποδομών.
- η διασφάλιση από τις δημόσιες αρχές και τους δημόσιους φορείς ότι κριτήρια προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία συμπεριλαμβάνονται στις τεχνικές προδιαγραφές όλων των έργων, των υπηρεσιών, των προμηθειών σύμφωνα με τις Οδηγίες της Ε.Ε. για τις Δημόσιες Προμήθειες.
- η καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών των στελεχών της δημόσιας διοίκησης προσανατολισμένων προς τη μη διάκριση των πολιτών με αναπηρία και την εφαρμογή της προσβασιμότητας στο σχεδιασμό έργων, πολιτικών, διαδικασιών κλπ..
- η βελτίωση της ποιότητας της εργασιακής ζωής του προσωπικού με αναπηρίες (διασφάλιση εύκολης πρόσβασης στο χώρο εργασίας, παροχή τεχνικών και τεχνολογικών βοηθημάτων στο χώρο εργασίας, ευνοϊκό ωράριο εργασίας, σύστημα αδειών κλπ).

3.5. Θεματική Προτεραιότητα 5: Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης

Γενικός στόχος 14: Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω:

- στην αντιμετώπιση των ασυνεχειών στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών
- στην ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών και την ενίσχυση της διατροπικότητας του συστήματος μεταφορών
- στη σύνδεση των περιοχών της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών
- στην ανάπτυξη και επέκταση των αστικών μεταφορών
- στην αναβάθμιση υποδομών
- στην προώθηση θεσμικών και οργανωτικών παρεμβάσεων

Η «αντιμετώπιση των ασυνεχειών στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών» εστιάζει στη συμπλήρωση του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας. Προτεραιότητα δίνεται στην συμπλήρωση του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου της χώρας με έμφαση στο δίκτυο αυτοκινητοδρόμων και κύριων διασυνδέσεων με τις όμορες χώρες καθώς και στη συμπλήρωση του βασικού σιδηροδρομικού άξονα της χώρας (ΠΑΘΕ/Π).

Η «ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών και η ενίσχυση της διατροπικότητας του συστήματος μεταφορών» εστιάζει στη διασύνδεση των υποδομών με τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών.

Η «σύνδεση των περιοχών της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών» εστιάζει στη σύνδεση των αστικών κέντρων, των παραγωγικών περιοχών και των κύριων τουριστικών προορισμών της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Η «ανάπτυξη και επέκταση των αστικών μεταφορών» εστιάζει στην ενίσχυση των υποδομών Μέσων Μαζικής Μεταφοράς στα αστικά κέντρα για την αντιμετώπιση των κυκλοφοριακών προβλημάτων.

Η «αναβάθμιση υποδομών» εστιάζει στον εκσυγχρονισμό των οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών, των λιμανιών και των αεροδρομίων με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης και ασφάλειας των χρηστών.

Η «προώθηση θεσμικών και οργανωτικών παρεμβάσεων» εστιάζει στη βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος παραγωγής έργων και υπηρεσιών.

Η προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων, σε συνδυασμό με τους διαθέσιμους εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, θα χρησιμοποιηθεί στην ανάπτυξη και λειτουργία των δικτύων και των υπηρεσιών μεταφορών. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσονται οι συμβάσεις παραχώρησης για την υλοποίηση έργων μεταφορικών υποδομών, όπου έχουν ήδη υλοποιηθεί και τεθεί σε λειτουργία μείζονος κλίμακας συγκοινωνιακά έργα και έχει επομένως αποκτηθεί πολύτιμη σχετική εμπειρία στον τομέα των συγκοινωνιακών έργων.

Στον τομέα των οδικών μεταφορών, προβλέπεται κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 η ολοκλήρωση μέσω συμβάσεων παραχώρησης σημαντικών οδικών αξόνων, οι διαδικασίες των οποίων έχουν εκκινήσει και προωθηθεί κατά την περίοδο 2000-2006.

Σε μια εποχή που η Ε.Ε. αφενός δρομολογεί Κανονισμούς για τα δικαιώματα των επιβατών με αναπηρία στις μεταφορές με στόχο την διευκόλυνση της κινητικότητας των ατόμων με αναπηρία και αφετέρου προωθεί τις «αειφορικές» μεταφορές σε μια προσπάθεια αποθάρρυνσης της γενικευμένης χρήσης ΙΧ³⁴ η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων με αναπηρία στη χώρα μας για την οποιαδήποτε μετακίνησή της είναι αναγκασμένη να χρησιμοποιεί μόνο ΙΧ, λόγω:

- της ύπαρξης ασυνέχειας προσβάσιμων εθνικών μεταφορικών συστημάτων.
- της έλλειψης προσβασιμότητας στις αστικές μεταφορές, ιδιαίτερα της Περιφέρειας, που καθιστά αδύνατη την χρήση τους από άτομα με αναπηρία.
- της έλλειψης «αλυσίδας»/δικτύου προσβάσιμων υποδομών (πεζοδρόμια, κοινόχρηστοι χώροι, κτίρια εξυπηρέτησης κοινού κλπ), που θα επέτρεπε στα άτομα με αναπηρία να κινηθούν μέσα στην πόλη και κατά συνέπεια να προσεγγίσουν και να χρησιμοποιήσουν τυχόν προσβάσιμα δημόσια μεταφορικά μέσα και
- της έλλειψης τακτικής συντήρησης του ειδικού εξοπλισμού (ράμπες, ανελκυστήρες, αναβατόρια κλπ) των δημόσιων μεταφορικών μέσων και των αντίστοιχων σταθμών, η οποία και θα τα καθιστούσε αξιόπιστα με τις όποιες αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον έχει φυσικά η χρήση αυτή.

Κατά συνέπεια οι όποιες δράσεις υποστηριχθούν στον τομέα μεταφορών θα πρέπει απαραίτητα να αφορούν σε μεταφορικά συστήματα, τα οποία θα παρέχουν συνέχεια προσβάσιμων υποδομών (σταθμών, εκδοτηρίων, υποστηρικτικών υπηρεσιών εξυπηρέτησης, οχημάτων κλπ) και προσβάσιμων υπηρεσιών, που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση των επιβατών με αναπηρία και την αυτόνομη και ασφαλή διακίνησή τους χωρίς διακρίσεις, καθώς και προσβάσιμη σήμανση και εναλλακτικούς τρόπους ενημέρωσης που θα καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

Παράλληλα θα πρέπει να προωθηθεί η ανάπτυξη συμπληρωματικών μορφών μεταφορικών συστημάτων για τη διευκόλυνση της μετακίνησης των ατόμων με αναπηρία (πχ συστήματα με προσυεννόηση, door to door υπηρεσίες, προσβάσιμα taxi κλπ).

Γενικός στόχος 15: Η ενίσχυση της συμβολής του ενεργειακού τομέα στην ανταγωνιστικότητα, την εξωστρέφεια και την αειφόρο ανάπτυξη της χώρας.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω σε τρεις ειδικούς, αλληλοσυνδεόμενους, στόχους:

- στην ενίσχυση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής,
- στη μείωση της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο, με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον,
- στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και την εύρυθμη λειτουργία της απελευθερωμένης αγοράς ενέργειας,

³⁴ Έχει ήδη εγκριθεί Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα δικαιώματα των επιβατών με αναπηρία στις αεροπορικές μεταφορές, ενώ είναι υπό επεξεργασία αντίστοιχος Κανονισμός για τους επιβάτες με αναπηρία στις σιδηροδρομικές μεταφορές.

Η «ενίσχυση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας» στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής εστιάζει στην διεθνή διασύνδεση της χώρας μέσω της ένταξής της στα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού, πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Η «μείωση της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο» με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον, επιτυγχάνεται με την προώθηση της διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) και του φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας, με την βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και την προώθηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας, με την έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων ενεργειακών τεχνολογιών καθώς και την ορθολογική διαχείριση των Ορυκτών Φυσικών Πόρων. Παράλληλα, η προώθηση των παραπάνω μέτρων συμβάλλει στην κάλυψη των στόχων της Οδηγίας 2001/77 καθώς και στην προσέλκυση επενδύσεων, στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Στο πλαίσιο του στόχου «ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και εύρυθμη λειτουργία της απελευθερωμένης αγοράς ενέργειας» επιδιώκεται κατ' αρχήν η περαιτέρω διείσδυση του φυσικού αερίου στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας, με την επέκταση του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου (ΕΣΜΦΑ) και η ανάπτυξη δικτύων διανομής σε νέες περιοχές. Επιπλέον, ο στόχος

αυτός επιτυγχάνεται μέσω της ενίσχυσης και του εκσυγχρονισμού του εθνικού διασυνδεδεμένου συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτό περιλαμβάνει και τη διασύνδεση των νησιών με το ηπειρωτικό διασυνδεδεμένο σύστημα της χώρας, το οποίο αφενός εξασφαλίζει την κάλυψη των αναγκών τους και αφετέρου συμβάλλει στην αύξηση της ικανότητας εγκατάστασης μονάδων ΑΠΕ. Τέλος, για την επίτευξη του στόχου, ιδιαίτερη σημασία έχει και το θέμα της αποθήκευσης ενεργειακών πόρων.

Η ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της αγοράς μέσω των απαιτούμενων παρεμβάσεων σε συστήματα και συνοδευτικές επενδύσεις θα δημιουργήσει ελκυστικό περιβάλλον για την περαιτέρω ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και την εξασφάλιση καλύτερης ποιότητας υπηρεσιών για τους καταναλωτές.

Γενικός στόχος 16 : Η αειφορική διαχείριση του Περιβάλλοντος.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στην ορθολογική διαχείριση των εδαφικών συστημάτων
- στην διαχείριση των Υδατικών Πόρων
- στην εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού και του ακουστικού περιβάλλοντος
- στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
- στη διαχείριση κινδύνου
- στην αειφορική διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος.

Η «ορθολογική διαχείριση των εδαφικών συστημάτων» εστιάζει στην ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων και την προστασία των εδαφών από τη διάβρωση, την υποβάθμιση, την ερημοποίηση και τη ρύπανση. Βασικό παράγοντα αποτελεί η ολοκλήρωση της υλοποίησης των έργων υποδομής για τη διαχείριση των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων, ώστε να καταστεί εφικτή η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί από την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία.

Η «διαχείριση των Υδατικών Πόρων» εστιάζει στην επίτευξη και διατήρησης της καλής κατάστασης σε όλα τα υδατικά συστήματα, στην ανάσχεση της υποβάθμισης επιφανειακών, υπόγειων και θαλάσσιων υδατικών συστημάτων καθώς και στη βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων. Αυτό θα επιτευχθεί με τη διαχείριση των αστικών λυμάτων με προτεραιότητα την κάλυψη των αναγκών με βάση την κατηγοριοποίηση της Οδηγίας 91/271 και την ανάγκη συμμόρφωσης της χώρας στις

απαιτήσεις της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας, την εξασφάλιση πόσιμου νερού σε επαρκείς ποσότητες και καλή ποιότητα και τη διατήρηση και αποκατάσταση καλής ποιότητας νερών κολύμβησης. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στην εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60 για την επίτευξη καλής κατάστασης των επιφανειακών & υπόγειων υδάτων και τη διασυννοριακή συνεργασία για την κοινή διαχείριση των διασυννοριακών λεκανών απορροής.

Η «εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού και του ακουστικού περιβάλλοντος» εστιάζει στην επίτευξη και διατήρηση των επιπέδων ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος. Αυτό θα επιτευχθεί με τη στρατηγική μείωση των αέριων εκπομπών και σωματιδίων από τη βιομηχανία, τη μείωση των επιπέδων θορύβου στα αστικά

κέντρα και στις ευαίσθητες σε θόρυβο περιοχές ή σε περιοχές ειδικών χρήσεων και τη διαχείριση των πηγών εκπομπής ακτινοβολίας.

Η «αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής» εστιάζει στην επίτευξη του στόχου σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κιότο, στη μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και στην προστασία της στοιβάδας του όζοντος. Αυτό θα επιτευχθεί με τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, του συστήματος εμπορίας ρύπων και του ειδικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ.

Η «διαχείριση κινδύνου» εστιάζει στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου εθνικού δικτύου πολιτικής προστασίας. Αυτό θα επιτευχθεί με τη συντονισμένη οργανωτική και επιχειρησιακή αναβάθμιση όλων των Υπηρεσιών Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, το συντονισμό αποκατάστασης, τις υποδομές πολιτικής προστασίας, την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών, των εργαλείων και του εξοπλισμού με ταυτόχρονη αξιοποίηση των συνεργειών σε διακρατικό και διασυνοριακό επίπεδο.

Η «αιεφορική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος» εστιάζει στη δημιουργία ενός συνεκτικού, οργανωμένου και λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών. Αυτό θα επιτευχθεί με την προστασία της βιοποικιλότητας, τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος, τη διατήρηση και ανάδειξη φυσικών τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας, τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό στις προστατευόμενες περιοχές και την ενσωμάτωση της συμμετοχικής διαδικασίας στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Γενικός στόχος 17 : Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στη βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής
- στην ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών στα θέματα περιβαλλοντικής προστασίας

Η «βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής» εστιάζει στη δημιουργία μηχανισμών και μέσων καθώς και στην ενίσχυση των φορέων και θεσμών ελέγχου & άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής με την ανάπτυξη οικονομικών εργαλείων, την προώθηση οικονομικών μέσων εφαρμογής περιβαλλοντικής πολιτικής, την αξιόπιστη περιβαλλοντική πληροφορία, την εκτίμηση των επιπτώσεων των προγραμμάτων και των έργων.

Η «ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών στα θέματα περιβαλλοντικής προστασίας» εστιάζει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών, στην καθιέρωση δημοκρατικών και συμμετοχικών μορφών δημόσιας διαβούλευσης μεταξύ της Πολιτείας και της Κοινωνίας των Πολιτών στο σχεδιασμό περιβαλλοντικών πολιτικών και προγραμμάτων, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων όλων των εργαζομένων στην προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Στο σημείο αυτό επισημαίνουμε ότι με τον όρο «αιεφόρος ανάπτυξη» νοείται η ανάπτυξη, που ικανοποιεί τις ανάγκες αυτής της γενεάς, χωρίς να περιορίζει την δυνατότητα των επόμενων γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Παράλληλα - όπως έχει ήδη προαναφερθεί - η προσβασιμότητα στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα ικανοποιεί τις ανάγκες όλων, σε όλα τα στάδια της ζωής τους, ενός περιβάλλοντος βιώσιμου σε βάθος χρόνου. Κατά συνέπεια, η προσβασιμότητα αποτελεί θεμελιώδη λίθο της αιεφόρου ανάπτυξης και η διασφάλισή της αποτελεί βασικό προαπαιτούμενο κάθε δράσης αιεφορικής διαχείρισης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου θα πρέπει να ενσωματώνεται σε όλες τις αναπτυξιακές πολιτικές παράλληλα με την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης.

Ειδικότερα αναφέρουμε τα παρακάτω:

Ο χωροταξικός - πολεοδομικός σχεδιασμός έχει ιδιαίτερη σημασία για την προώθηση της προσβασιμότητας, δεδομένου ότι μέσω της οργάνωσης και διαχείρισης περιοχών μπορεί να διασφαλίσει την ανάπτυξη των ζωτικής σημασίας υπηρεσιών, συγκεντρωμένων στα πιο προσβάσιμα σημεία των οικισμών, μειώνοντας άσκοπες μετακινήσεις από το ένα άκρο της πόλης στο άλλο, διασφαλίζοντας τη δυνατότητα προσέγγισής τους με προσβάσιμες αστικές συγκοινωνίες ή άλλες ήπιες μορφές μεταφορών (δίκτυα πεζοδρόμων προσβάσιμων στα άτομα με αναπηρία αλλά και σε όλα τα εμποδιζόμενα άτομα, ποδηλατοδρόμων κλπ). Σε συνδυασμό δε με την ανάπτυξη αφενός προσβάσιμων συνεχών δικτύων πεζοδρομίων, πεζοδρόμων και οδών ήπιας κυκλοφορίας και αφετέρου προσβάσιμων αειφόρων αστικών μεταφορών, είναι δυνατόν ο χωροταξικός - πολεοδομικός σχεδιασμός να επιβάλλει ένα προσβάσιμο και άνετο περιβάλλον διαβίωσης και εργασίας, διασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή, τις λιγότερο βλαβερές συνέπειες για το φυσικό περιβάλλον και τη βέλτιστη ποιότητα ζωής για όλους τους πολίτες χωρίς διακρίσεις.

Παράλληλα είναι γνωστό ότι τα άτομα με αναπηρία στη χώρα μας παραμένουν αποκλεισμένα από τους ελάχιστους χώρους πρασίνου και τις παραλίες στερούμενα τη δυνατότητα σωματικής άσκησης, κοινωνικής συναναστροφής ή ακόμη ανάπαυσης και ηρεμίας σε αυτούς. Την αδυναμία αυτή τα άτομα με αναπηρία τη βιώνουν πολύ πιο έντονα από τον καθένα, δεδομένου ότι γενικά ελάχιστες υποδομές στις πόλεις μας - και ιδιαίτερα στην Περιφέρεια - είναι προσβάσιμες και κατά συνέπεια οι πιθανές διέξοδοι κοινωνικοποίησής τους είναι πολύ περιορισμένες. Στο πλαίσιο, λοιπόν, της αειφορικής διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος θα πρέπει να διασφαλιστεί και η προσβασιμότητα των χώρων πρασίνου, των παραλιών και γενικά των φυσικών τοπίων στα άτομα με αναπηρία.

Τέλος - όπως προαναφέρθηκε και στην εξειδίκευση του Στόχου 11- στο πλαίσιο της διαχείρισης κινδύνων θα πρέπει κατά τη συντονισμένη οργανωτική και επιχειρησιακή αναβάθμιση όλων των Υπηρεσιών Πολιτικής Προστασίας να μελετηθεί και η διαχείριση κινδύνων σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία. Ως εκ τούτου επιβάλλεται στο πλαίσιο πρόληψης αλλά και αντιμετώπισης επιδημιών και καταστροφών να μελετηθούν από την Πολιτεία:

- οι επιπτώσεις των κινδύνων (επιδημιών, περιβαλλοντικών κινδύνων, τεχνολογικών ατυχημάτων κλπ) σε κάθε κατηγορία ατόμων με αναπηρία,
- τρόποι ειδοποίησης / ενημέρωσης αντιληπτοί από άτομα με αισθητηριακές και νοητικές αναπηρίες,
- τρόποι υποστήριξης και διαφυγής ατόμων με αναπηρία και
- να καταρτισθούν σχέδια διαχείρισης πάσης φύσεως κινδύνων σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία,
- να εκπαιδευθεί το αντίστοιχο προσωπικό σε θέματα εξυπηρέτησης, επικοινωνίας και συμπεριφοράς προς τα άτομα με αναπηρία.

Γενικός στόχος 18 : Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Ο γενικός στόχος εξειδικεύεται περαιτέρω :

- στην ενίσχυση των πολιτιστικών υποδομών της χώρας και
- στην τόνωση της ζήτησης στον τομέα του Πολιτισμού

Η «ενίσχυση των πολιτιστικών υποδομών» αφορά όλες τις περιόδους, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης υποδομών Σύγχρονου Πολιτισμού, στα αστικά κέντρα και στον αγροτικό χώρο. Επίσης, στοχεύει στην ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών και υπηρεσιών στο νησιωτικό χώρο, στους ορεινούς όγκους και κατά μήκος των σημαντικών οδικών αξόνων και των υδάτινων δρόμων.

Η «τόνωση της ζήτησης στον τομέα του Πολιτισμού» εστιάζει στην ανάπτυξη ποιοτικών υπηρεσιών και πολιτιστικών θεσμών ευρωπαϊκής ή και παγκόσμιας εμβέλειας.

Για την επίτευξη των στόχων, ειδικό μέσο αποτελεί η κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων για την ενίσχυση του θεσμού των χορηγιών, την ενίσχυση του τομέα του σύγχρονου πολιτισμού και τη συνεργασία του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε δραστηριότητες όπως οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες, η παραγωγή και εμπορία πιστών αντιγράφων κ.λ.π.

Τέλος, σημαντικό μέσο για την προώθηση των στόχων, αποτελεί η συνεργασία σε διασυνοριακό, διακρατικό και διαπεριφερειακό επίπεδο.

Στο πλαίσιο της ενίσχυσης των βασικών πολιτιστικών υποδομών της χώρας αλλά και τη δημιουργία νέων πολιτιστικών θεσμών θα πρέπει πάντα να εξετάζεται και να διασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε αυτά.

Η βελτίωση της προσβασιμότητας των πολιτιστικών υποδομών (αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, εκθεσιακοί χώροι, πολιτιστικά κέντρα, θέατρα, κινηματογράφοι, συναυλιακοί χώροι κλπ), παράλληλα με την ανάπτυξη μη συμβατικών μορφών ενημέρωσης (προσβάσιμες ιστοσελίδες, έντυπα / οδηγοί σε γραφή Braille ή CDs κλπ) και ξενάγησης (καθιέρωση νοηματικής γλώσσας, δημιουργία τμημάτων αφής στα μουσεία, καθιέρωση συστημάτων ενίσχυσης ήχου σε αίθουσες εκδηλώσεων κλπ) είναι δράσεις που πρέπει να ενσωματώνονται σε όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

3.6. Η περιφερειακή διάσταση των θεματικών προτεραιοτήτων

Είναι γνωστή η έλλειψη προσβασιμότητας στην ελληνική Περιφέρεια: ελάχιστες κοινόχρηστες υποδομές προσβάσιμες σε άτομα με αναπηρία, συγκοινωνίες επίσης μη προσβάσιμες, δυνατότητα πρόσβασης σε εκπαίδευση, εργασία και αναψυχή σχεδόν ανύπαρκτη. Μεμονωμένες προσπάθειες τελικά αυτο-απαξιώνονται γιατί δεν έχουν βασισθεί σε ενιαίο εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό και η περίφημη «αλυσίδα» προσβασιμότητας δεν λειτουργεί. Σύνδεση μεταξύ των περιφερειακών πόλεων επιτυγχάνεται μόνο μέσω ΙΧ, δεδομένου ότι τα ΚΤΕΛ δεν είναι προσβάσιμα, ενώ τα τρένα και τα πλοία για ελάχιστους προορισμούς διαθέτουν στοιχειώδη πρόσβαση. Μόνο στα διεθνή αεροδρόμια η κατάσταση είναι σε γενικές γραμμές κάπως καλύτερη, λόγω των προδιαγραφών που έχουν επιβληθεί από τους διεθνείς οργανισμούς.

Το αποτέλεσμα είναι τα άτομα με αναπηρία που ζουν μόνιμα στην Περιφέρεια - και ιδιαίτερα στα ελληνικά νησιά και τις μικρότερες πόλεις - να βιώνουν διπλά τον αποκλεισμό: περιορισμένη αγορά εργασίας, αλλά και περιορισμένης προσβασιμότητας κοινωνία.

Παρόλο ότι θα υπάρξει διαφοροποίηση του εύρους των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν σε κάθε Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, ο κοινός κορμός παρεμβάσεων που μνημονεύεται στο ΕΣΠΑ προσφέρει πολλές δυνατότητες για τη διάχυση της προσβασιμότητας στο σύνολο του εθνικού χώρου και τη μείωση των διαφορών και χασμάτων μεταξύ Κέντρου και Περιφέρειας.

Ενδεικτικά αναφέρεται η δυνατότητα διάχυσης της προσβασιμότητας:

- στην υγεία (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός).
- στις πολιτιστικές υποδομές (μουσεία, πολιτιστικά κτίρια, αρχαιολογικοί χώροι, χώροι πολιτιστικού ενδιαφέροντος κλπ).
- στα έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας (ανάπτυξη προσβάσιμων δικτύων πεζοδρομίων, πεζοδρόμων και οδών ήπιας κυκλοφορίας, αποκατάσταση προσβασιμότητας κοινόχρηστων χώρων, χώρων πρασίνου και παραλιών κλπ).
- στις πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (ανάπτυξη προσβάσιμων αειφόρων μέσων μαζικής μεταφοράς, προσβάσιμων εναλλακτικών συστημάτων μεταφοράς κλπ).
- στις κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες, ώστε να ικανοποιούν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, με στόχο την προώθηση της κοινωνικο-οικονομικής συνοχής (ενημέρωση σε προσβάσιμες μορφές επικοινωνίας, βελτίωση της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων, ανάπτυξη σχεδίων υποστήριξης ατόμων με αναπηρία σε περιπτώσεις κινδύνων κλπ.).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑμεΑ ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑμεΑ
ΤΟΜΕΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ			
1	Ε.Π. «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη»	Διαχείριση των αποβλήτων και την προστασία των εδαφικών συστημάτων.	
		Διαχείριση των υδατικών πόρων.	
		Προστασία της Βιοποικιλότητας.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση και της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στους χώρους πρασίνου και τα φυσικά τοπία.
		Πολιτική προστασία.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δημιουργία Σχεδίων Δράσης (Action Plans) για κάθε κατηγορία περιβαλλοντικού κινδύνου, εξειδικευμένων στην ενημέρωση, ειδοποίηση και προστασία ΑμεΑ. ▪ Εκπαίδευση του προσωπικού υπηρεσιών πολιτικής προστασίας σε θέματα εξυπηρέτησης, επικοινωνίας και συμπεριφοράς προς τα άτομα με αναπηρία.
		Θεσμοί, μηχανισμοί και μέσα άσκησης αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενσωμάτωση της αρχής της προσβασιμότητας στην περιβαλλοντική πολιτική (αιφορική διαχείριση περιβάλλοντος - διασφάλιση προσβασιμότητας). ▪ Διασφάλιση προσβασιμότητας επικοινωνιακού / εκπαιδευτικού υλικού (CD, γραφή Braille, μεγάλοι χαρακτήρες, κόντραστ φόντου - χαρακτήρων, απλά κείμενα και εύληπτα σκίτσα, νοηματική κλπ).

		<p>Μερικές από τις κυριότερες παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΠ είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων και η προστασία των εδαφών, η ολοκληρωμένη εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60 και η διαχείριση αστικών λυμάτων, η διαμόρφωση συστημάτων μέτρησης και ελέγχου στο σύνολο των πηγών ατμοσφαιρικής ρύπανσης και η εφαρμογή σχεδίων δράσης για τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.</p> <p>Επίσης θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις που αφορούν στη διαμόρφωση εργαλείων για το σχεδιασμό και την εφαρμογή χωροταξικών ρυθμίσεων για τη διάδοση των ΑΠΕ, στην ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση βιοτόπων, στις υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας μεγάλης κλίμακας, στην πρόληψη και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών μέσω μηχανισμών και ορθών πρακτικών και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ένταξη της διάστασης της προσβασιμότητας ΑμεΑ κατά την επικαιροποίηση των Περιφερειακών και ειδικών Χωροταξικών Πλαισίων, Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων και ΣΧΟΟΑΠ, καθώς και δράσεων τύπου URBAN. ▪ Συνδυασμός οδών ήπιας κυκλοφορίας (ποδηλατόδρομων κλπ) με προσβάσιμα δίκτυα κυκλοφορίας ΑμεΑ. ▪ Καθιέρωση της προσβασιμότητας των παράκτιων υποδομών ως υποχρεωτικό τεκμήριο για την πιστοποίηση–Γαλάζιες Σημαίες ▪ Μέριμνα για χρήση μεθόδων ευαισθητοποίησης πολιτών προσβάσιμων και σε ΑμεΑ. ▪ Προώθηση τουριστικής ανάπτυξης παραδοσιακών οικισμών με παράλληλη βελτίωση της προσβασιμότητάς τους στα ΑμεΑ. ▪ Προώθηση οικοτουρισμού και άλλων μορφών ειδικού τουρισμού για το φυσικό περιβάλλον με ιδιαίτερη μέριμνα για την ικανοποίηση και των αναγκών των ΑμεΑ, στη λογική του «Τουρισμού για όλους».
2	Ε.Π. «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»	Οδικές μεταφορές-οδικό δίκτυο.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στις οδικές μεταφορές, με έμφαση στην προσβασιμότητα των υπεραστικών και περιφερειακών συστημάτων. ▪ Ανάπτυξη προσβάσιμων συστημάτων μεταφοράς ΑμεΑ (με προσυεννόηση, door to door, προσβάσιμα taxi). ▪ Χρήση «έξυπνων» συστημάτων (έξυπνες στάσεις με ενημέρωση προσβάσιμη και σε ΑμεΑ, ηχητικοί σηματοδότες κλπ) για διευκόλυνση των ΑμεΑ. ▪ Διασφάλιση προσβασιμότητας σε ΑμεΑ των «καθαρών» συστημάτων.

		<p>Σιδηροδρομικές και συνδυασμένες μεταφορές.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας των σιδηροδρομικών υποδομών (σταθμοί, οχήματα, εκδοτήρια, εξοπλισμοί επι/ αποβίβασης στους συρμούς, σήμανση, ενημέρωση, εξυπηρέτηση κλπ) στο πλαίσιο του προωθούμενου Ευρωπαϊκού Κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών με αναπηρία των σιδηροδρομικών συστημάτων. ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας του Προαστιακού Σιδηροδρόμου.
		<p>Θαλάσσιες μεταφορές και λιμάνια.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας των λιμενικών υποδομών (σταθμοί, εκδοτήρια/ πρακτορεία, εξοπλισμοί επι/ αποβίβασης στα πλοία, σήμανση, ενημέρωση, εξυπηρέτηση κλπ). ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας ΑμεΑ στα πλοία (άμεση διασφάλιση προσβασιμότητας ΑμεΑ στις επιδοτούμενες γραμμές, ένταξη της ικανοποίησης του κριτηρίου της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ στο πιστοποιητικό ασφαλείας που χορηγείται στα πλοία., εγκατάσταση εξοπλισμών για την αυτόνομη διακίνηση ΑμεΑ).
		<p>Αεροπορικές μεταφορές.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας των αεροπορικών υποδομών (αεροδρόμια, εκδοτήρια, εξοπλισμοί επι/αποβίβασης, σήμανση, ενημέρωση, εξυπηρέτηση κλπ) στο πλαίσιο του νέου Ευρωπαϊκού Κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών με αναπηρία των αεροπορικών συστημάτων.

		<p>Οριζόντιες δράσεις.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στις υφιστάμενες αστικές συγκοινωνίες (προσθήκη ραμπών σε λεωφορεία, επέκταση τηλεματικής με αναγγελία στάσεων on board, βελτίωση προσβασιμότητας ΜΕΤΡΟ, κλπ). ▪ Ανάπτυξη μεθόδων πληροφόρησης και υποστήριξης επιβατών με αναπηρία σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, τρομοκρατικών ενεργειών κλπ. ▪ Ανάπτυξη υπηρεσιών για την διευκόλυνση των μετακινήσεων ΑμεΑ (ειδικές μονάδες εξυπηρέτησης πελατών με αναπηρία ανά συγκοινωνιακό φορέα, υπηρεσίες εξυπηρέτησης ΑμεΑ on board, προσβάσιμες ιστοσελίδες και ενημερωτικό υλικό, προσβάσιμη σήμανση κλπ).
		<p>Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής του Ε.Π.</p>	

		<p>Στον τομέα των οδικών μεταφορών έμφαση θα δοθεί σε συνεχιζόμενες δράσεις για την υλοποίηση του ΠΑΘΕ και της ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ, σε νέες δράσεις για την υλοποίηση του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου Αυτοκινητοδρόμων, για τη βελτίωση του Περιφερειακού Οδικού Δικτύου και τη διασύνδεση των δικτύων μεταφορών καθώς και για την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών.</p> <p>Στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών έμφαση θα δοθεί σε συνεχιζόμενες και νέες δράσεις για την υλοποίηση του σιδηροδρομικού Άξονα ΠΑΘΕ/Π, και σε νέες δράσεις για τη διασύνδεση των δικτύων μεταφορών και την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών.</p> <p>Στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών έμφαση θα δοθεί σε συνεχιζόμενες δράσεις για την ανάπτυξη του δικτύου κυρίων λιμένων και λιμενικών υποδομών και τη διασύνδεσή τους με τα λοιπά Διευρωπαϊκά Δίκτυα και σε νέες δράσεις για τη βελτίωση υφιστάμενων και τη δημιουργία νέων λιμενικών υποδομών σε λιμένες με υψηλή επιβατική κίνηση και τη διαχείριση της θαλάσσιας κυκλοφορίας για τη βελτίωση της ασφάλειας των θαλάσσιων μεταφορών και της έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα.</p> <p>Στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών έμφαση θα δοθεί σε νέες δράσεις για την αναβάθμιση σημαντικών αεροδρομίων της χώρας, την αναβάθμιση περιφερειακών αεροδρομίων και την προώθηση νέων συνδέσεων με απομακρυσμένες περιοχές και τέλος σε δράσεις αεροναυτιλίας για τη βελτίωση της ασφάλειας των αεροπορικών μεταφορών.</p> <p>Στον τομέα των αστικών μεταφορών έμφαση θα δοθεί σε συνεχιζόμενες δράσεις για την ολοκλήρωση γραμμών του Μετρό και σε νέες δράσεις για την ανάπτυξη του προαστιακού σιδηροδρομικού δικτύου και την ανάπτυξη «καθαρών» αστικών μεταφορών και τέλος τη βελτίωση του συστήματος αστικών συγκοινωνιών.</p>	
--	--	--	--

3	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα»	Μετάβαση στην οικονομία της γνώσης.	
		Αναβάθμιση και ενδυνάμωση του παραγωγικού ιστού της χώρας με έμφαση στην επιχειρηματικότητα με εξωστρεφή χαρακτηριστικά.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Προώθηση της προσβασιμότητας των υπηρεσιών και προϊόντων. ▪ Ιδιαίτερη μέριμνα για την προώθηση της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Υιοθέτηση του μοντέλου «Τουρισμός για όλους» αντί του ειδικού τουρισμού για ΑμεΑ.
		Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διασφάλιση της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ όλων των προγραμμάτων αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού.
		Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και προστασία του καταναλωτή.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενσωμάτωση στο αντικείμενο των Επιθεωρητών Εργασίας, τακτικών ελέγχων της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (ΠΔ 16/1996 κλπ) και τις ευρωπαϊκές οδηγίες. ▪ Αναγραφή βασικών πληροφοριών σχετιζόμενων με τα προϊόντα (σύνθεση, ημερομηνία λήξης, κίνδυνοι χρήσης κλπ) σε γραφή Braille στις ετικέτες των προϊόντων.
		Εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας και την ένταξή της χώρας στα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού, πετρελαίου και φυσικού αερίου, υποστήριξη της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας και προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.	

		<p>Οι παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν από το Ε.Π. αποσκοπούν στην προώθηση του συστήματος Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΑΚ) της χώρας και στη διασύνδεση του συστήματος με τον παραγωγικό ιστό της χώρας, στην ενίσχυση του επιχειρηματικού ιστού και την ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικής δικτύωσης στην επίτευξη συνέργιας με τις λοιπές μέσω του Ε.Π. χρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις όπως δια βίου μάθηση, ενίσχυση κινητικότητας, διασύνδεση με αγορά εργασίας κ.α.. Επίσης αποσκοπούν στην ενίσχυση των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, στη βελτίωση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς, στην υποστήριξη δομών υποδοχής επιχειρηματικών και καινοτόμων δράσεων κ.λπ. και στην εξασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας της χώρας και μέσω των ΑΠΕ.</p>	
4	Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση»	<p>Βελτίωση της παραγωγικότητας με αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).</p> <p>Βελτίωση της ποιότητας ζωής.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εφαρμογή των διεθνών προτύπων προσβασιμότητας σε όλες τις εφαρμογές ΤΠΕ (δικτυακοί τόποι επιχειρήσεων, e-learning, e-commerce κλπ). ▪ Εφαρμογή των διεθνών προτύπων προσβασιμότητας σε όλες τις εφαρμογές ΤΠΕ του δημόσιου τομέα (ιστοσελίδες, εκδοτήρια, one stop shop, info kiosk κλπ). ▪ Δημιουργία προσβάσιμων θεματικών βάσεων δεδομένων (τουρισμός, πολιτισμός, αθλητισμός, οδηγοί πόλεων κλπ) με πληροφόρηση σχετική με υπηρεσίες και υποδομές προσβάσιμες σε ΑμεΑ. ▪ Ανάπτυξη εφαρμογών τηλεπικοινωνιών προσβάσιμων σε ΑμεΑ (φωνητικό mail, συστήματα πλοήγησης στο χώρο, video κλήσεις κλπ).
		<p>Προώθηση των ΤΠΕ σε επιχειρήσεις, στον ανασχεδιασμό διαδικασιών του Δημόσιου Τομέα, στην προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ, στην ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης για τον πολίτη και στη βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω των ΤΠΕ.</p>	

5	Ε.Π. «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας Δημόσιας Διοίκησης»	Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και ενίσχυση της ανοιχτής διοίκησης.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενσωμάτωση της διάστασης της προσβασιμότητας σε όλες τις πολιτικές.
		Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου ρύθμισης της δημόσιας δράσης και των δομών και διαδικασιών λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμπλήρωση του θεσμικού πλαισίου με διατάξεις προώθησης της προσβασιμότητας ΑμεΑ στις υποδομές και υπηρεσίες (επικαιροποίηση Κτιριοδομικού Κανονισμού, καθιέρωση μελέτης προσβασιμότητας για την έκδοση οικοδομικής άδειας, πιστοποίηση προσβασιμότητας υποδομών/ υπηρεσιών/ αγαθών, ▪ συμπλήρωση θεσμικού πλαισίου μεταφορών-Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας κλπ). ▪ Θεσμοθέτηση της προσβασιμότητας των υπηρεσιών κατ' επέκταση της προσβασιμότητας των υποδομών. ▪ Ενσωμάτωση κριτηρίων προσβασιμότητας ΑμεΑ στις τεχνικές προδιαγραφές όλων των έργων, των υπηρεσιών, των προμηθειών των δημοσίων υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου, σύμφωνα με τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Δημόσιες Προμήθειες.
		Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών τως στελεχών της δημόσιας διοίκησης προσανατολισμένων προς τη μη διάκριση των πολιτών με αναπηρία και την εφαρμογή της προσβασιμότητας στο σχεδιασμό έργων, πολιτικών, διαδικασιών κλπ. ▪ Βελτίωση της ποιότητας της εργασιακής ζωής του προσωπικού με αναπηρίες (διασφάλιση εύκολης πρόσβασης στο χώρο εργασίας, παροχή τεχνικών και τεχνολογικών βοηθημάτων στο χώρο εργασίας, ευνοϊκό ωράριο εργασίας, σύστημα αδειών κλπ)
Δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης της διοικητικής αλλαγής και Τεχνική Βοήθεια.			

		Μερικές από τις κυριότερες παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος είναι η αξιολόγηση και παρακολούθηση της εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών, η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, ο οργανωτικός και λειτουργικός ανασχεδιασμός και η διοικητική ανασυγκρότηση, η κάλυψη των αναγκών της δημόσιας διοίκησης σε εκπαίδευση, και η αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης στην πράξη.	
6	Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»	Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού και των Επιχειρήσεων.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενημέρωση των επιχειρηματιών όλων των κλάδων για το μέγεθος και την οικονομική επιφάνεια της αγοράς των ατόμων με αναπηρία με στόχο τη βελτίωση της προσβασιμότητας των υποδομών, υπηρεσιών και προϊόντων τους.
		Διευκόλυνση της πρόσβασης στην Απασχόληση.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση της προσβασιμότητας των υποδομών (κτιριακών και τεχνολογικών) των επιχειρήσεων. ▪ Ενίσχυση αποτελεσματικών οργανισμών απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, και κυρίως γραφείων εύρεσης εργασίας, για την παροχή υπηρεσιών στα άτομα με αναπηρία που αναζητούν εργασία. ▪ Υποστήριξη της συνεργασίας του επιχειρηματικού κόσμου με τους Φορείς του αναπηρικού κινήματος για την προώθηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία. ▪ Παροχή υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία σε προσωπική βάση, όπως είναι η βοήθεια για την αναζήτηση εργασίας, η κατάρτιση και η εξεύρεση εργασίας.

		<p>Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Υποστήριξη δράσεων αυτοαπασχόλησης και δημιουργίας επιχειρήσεων από άτομα με αναπηρία κλπ. ▪ Ενίσχυση επιχειρήσεων που απασχολούν ή θα απασχολήσουν άτομα με αναπηρία. ▪ Πριμοδότηση κατά την ανάθεση έργων και προμηθειών του δημοσίου των επιχειρήσεων εκείνων που απασχολούν ή θα απασχολήσουν άτομα με αναπηρία. ▪ Ειδικά μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης γυναικών και μεταναστών με αναπηρία.
		<p>Πρωώθηση της αποϊδρυματοποίησης και ολοκλήρωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης.</p>	
		<p><i>Μερικές από τις κυριότερες παρεμβάσεις του Ε.Π. περιλαμβάνουν την εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση, τον εκσυγχρονισμό των δομών και συστημάτων της αγοράς εργασίας, ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, μέτρα καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας, την εξατομικευμένη υποστήριξη των ανέργων και την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και των γυναικών.</i></p> <p><i>Το ΕΠ χρηματοδοτεί επίσης την προώθηση σύγχρονων τεχνικών δια βίου μάθησης στις επιχειρήσεις, μέτρα για την ενεργό γήρανση του εργατικού δυναμικού, στοχευμένες και ολοκληρωμένου χαρακτήρα παρεμβάσεις για την εργασιακή και κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων, την ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας, το Πρόγραμμα Ψυχαργώς.</i></p>	

7	Ε.Π .«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»	Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διασφάλιση της προσβασιμότητας σε ΑμεΑ των υποδομών (κτιριακών και τεχνολογικών) και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. ▪ Ένταξη της προσβασιμότητας στα κριτήρια αξιολόγησης των εκπαιδευτικών μονάδων. ▪ Εισαγωγή δράσεων εξοικείωσης με τις βασικές αρχές και τη σημασία της προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ, τους ηλικιωμένους αλλά και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής όλων, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (α΄βάθμια, β΄βάθμια, γ΄βάθμια).
		Αναβάθμιση των συστημάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εκπαίδευση του προσωπικού όλων των φορέων που συναλλάσσονται με κοινό σε όλους τους τομείς (δημόσιο, μεταφορές, τουρισμός, τράπεζες, επιχειρήσεις κλπ) σε θέματα εξυπηρέτησης ΑμεΑ. ▪ Εκπαίδευση τεχνικών και μηχανικών σε θέματα σχεδιασμού προσβάσιμων υποδομών κλπ.
		Ενίσχυση της δια βίου εκπαίδευσης, διευκόλυνση της πρόσβασης και μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού στην εκπαίδευση.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διασφάλιση της προσβασιμότητας των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης στα ΑμεΑ (υποδομές, τεχνολογίες κλπ).

	<p>Προαγωγή της κοινωνίας της γνώσης με ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου στις μεταπτυχιακές σπουδές, στην έρευνα και καινοτομία.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ένταξη στην επιστημονική έρευνα τομέων σχετιζόμενων με την αναπηρία, όπως: <ul style="list-style-type: none"> ▪ σχεδιασμός τεχνικών βοηθημάτων και εφαρμογών που διευκολύνουν την αυτονομία των ατόμων με αναπηρία, ▪ σχεδιασμός προϊόντων σχετικών με την προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος και των επικοινωνιών και γενικότερα προϊόντων βασισμένων στις αρχές του «Σχεδιασμού για όλους», ▪ έρευνες σχετιζόμενες με το μέγεθος, την οικονομική επιφάνεια, τις συνήθειες, τις συνθήκες διαβίωσης και απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα, ▪ καταγραφή υφιστάμενων θέσεων εργασίας - διερεύνηση θέσεων, στις οποίες μπορούν να απασχοληθούν άτομα με αναπηρία κατά κατηγορία αναπηρίας κλπ. ▪ Διασφάλιση όλων των συνθηκών, που θα επιτρέψουν σε ερευνητές με αναπηρία να συμμετέχουν ισότιμα σε ερευνητικά προγράμματα (υποχρεωτική διασφάλιση προσβασιμότητας υλικοτεχνικών υποδομών, επιχορήγηση με ευνοϊκότερους όρους κλπ).
	<p><i>Ενδεικτικές προτεινόμενες παρεμβάσεις είναι η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, η επιτάχυνση των ρυθμών ένταξης των νέων τεχνολογιών, η αναδόμηση της επαγγελματικής κατάρτισης, η επέκταση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων και του Ανοικτού Πανεπιστημίου και η ενίσχυση των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η ενισχυμένη διδασκαλία των μειονοτήτων.</i></p>	

8	Ε.Π. «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής»	Υποστήριξη των επιτελικών φορέων του συστήματος διοίκησης και συντονισμού των ΕΠ για την προπαρασκευή, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τον έλεγχο.	<ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη της ΕΣΑμεΑ ως δομής πιστοποίησης και ελέγχου της ενσωμάτωσης των αρχών της προσβασιμότητας και μη διάκρισης στα Ε.Π..
		Υποστήριξη των επιτελικών φορέων του συστήματος διοίκησης και συντονισμού των ΕΠ για παρεμβάσεις εκπόνησης μελετών και αξιολογήσεων, καθώς και για παρεμβάσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας.	<ul style="list-style-type: none"> Χρηματοδότηση εκπόνησης ειδικής μελέτης για την ανάπτυξη μεθοδολογίας ελέγχου στη φάση υλοποίησης και πιστοποίησης της ένταξης της προσβασιμότητας και της αρχής μη διάκρισης στα Ε.Π. και τις επιμέρους δράσεις και την ανάπτυξη μεθοδολογίας λειτουργίας της ΕΣΑμεΑ ως δομής υποστήριξης και ελέγχου.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης 2. ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων 3. ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 4. ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου 5. ΠΕΠ Αττικής	Κοινός κορμός παρεμβάσεων	
	<ul style="list-style-type: none"> Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες. Υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός). Πολιτισμός (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς). Έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας. Πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών. 	<p>Ένταξη της διάστασης της προσβασιμότητας και μη διάκρισης σε όλες τις επιμέρους παρεμβάσεις, που περιλαμβάνει ο κοινός κορμός, βάσει των προτάσεων που αναφέρθηκαν στα τομεακά προγράμματα.</p> <p>Ιδιαίτερα για τις παρεμβάσεις πολιτισμού: προώθηση παρεμβάσεων για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στις πολιτιστικές υποδομές και πολιτιστικά μνημεία (αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, εκθεσιακοί χώροι, πολιτιστικά κέντρα, θέατρα, κινηματογράφοι, συναυλιακοί χώροι κλπ), παράλληλα με την ανάπτυξη μη συμβατικών μορφών ενημέρωσης (προσβάσιμες ιστοσελίδες, έντυπα / οδηγοί σε γραφή Braille ή CDs κλπ) και ξενάγησης (καθιέρωση νοηματικής γλώσσας, δημιουργία τμημάτων αφής στα μουσεία, καθιέρωση συστημάτων ενίσχυσης ήχου σε αίθουσες εκδηλώσεων κλπ).</p>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

			Ένταξη της διάστασης της προσβασιμότητας και μη διάκρισης σε όλες τις επιμέρους παρεμβάσεις.
--	--	--	--

			<p>Ανάπτυξη δράσεων σχετιζόμενων με θέματα προσβασιμότητας και αναπηρίας (βελτίωση προσβασιμότητας πυλών εισόδου στις όμορες χώρες, ανάπτυξη δικτύου βάσεων δεδομένων με πληροφορίες για την εξυπηρέτηση επισκεπτών ΑμεΑ στις όμορες χώρες, ανταλλαγή εμπειρίας καλών εφαρμογών κλπ).</p>
--	--	--	---